49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1844 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ - 4 ՅՈՒԼԻՍ 1907 23 ՃԷՄԱԶԻԼ, ԷՎ.ՎԷԼ. 1325 – 21 ՀԱԶԻՐԱՆ 1323

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի Ճատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐԲԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی : ارماسی فریدر
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի հանուելոյն համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿԵԱՆՔԸ ԲԱՐԻՁԻ ՄԷՋ

ՄԱՀԵՐ

ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱՒԵԼԱՑՈՒԹԵՆԷ՝ ԴՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻՁ, 27 Յունիս

Ֆրանսական գրականութիւնը յաջորդաբար քանի մը դէմք կորսնցուց վերջերս։ Հիւլզմանս, Թէօռիէ, Բլօվիս Հիւկ։ Բայց իրական կորուստը Հիւլզմանս էր, այն դիւթիչ և արուեստագիտ գրագէտը որուն տիտղոսը բաց է գեռ Կոնքուռներու Ակադեմիային նախագահութեան պատուանշանին վրայ։

Հիւլզմանս սովորական հոգի մը, սովորական գրագէտ մը չէր. իր ինքնութեան մէջ մոլեռանդ, իր արուեստի անմեմնելի ըմբռնումներուն մէջ սոնք, կ'արհամարհէր «Աքադեմիզմ»ը այն կեղծախնդիր և ժպատամոլ քաղաքականութիւնը որ կը չնչէ չատ անգամ կեղծ մտքերու համբաւը և դիրքը։ Ասոնք անոպական, տիպիկ տիպարներն են, որոնց կարելի է անդան չատ հանդիպիլ հոս Բարիզի մէջ, և որոնց նմանները ապահովաբար ունինք նաև մեր գրականութեան նիշար մարմինին անդամներուն մէջ։ Հիւլզմանս արդի զրականութեան ամէնէն խորհրդաւորչտ (mystique) հեղինակն էր, և ամէնէն բնապաշտներէն, քանի որ իրը Զօլայի ամէնէն հաւատարիմ բարեկամը դրականօրէն, ան ունէր նրբախղճութիւն մը և խղճմտութիւն մը, որուն հոյակապ գլուխ-գործոցներն են գրեթէ իր բոլոր երկերը։ Վերջին չրջանին ինքզինքը տուաւ կրօնականութեան մը, տեսակ մը ներմուռնադութեան, ու իր քանի մը գիրքերով, քանդակեց վանքիրու և վանականներու կեանքը, բոլոր այլերանգ այլասեռ յուզումները, զգացումները և տեսարանները։ Իր գրիչին տակ մոգայիզները, կրօնաւորները, քարեզն ու սրբանկարները կարծես հոգի կ'առնէին, լեզու կ'ելլէին, կ'ապրէին երկնց ոգիին, երկնց իսկութեան մէջ, կարծես կը վերագրտնէին այն նախնական դրաշը, թրթռումը որուն ենթակայ էին դարերու հոսանքներէն անդին։ Իր գմայլելի արուեստը, որուն չատ քիչեր կը հասանէին, կ'ստորագծուէր զգայնութիւններու հանգական հուրով մը, անկեղծութիւնով մը՝ որուն մէջ ա՛յնքան կը սիրէր կրազել հէգ գրագէտին հոգին,— հ'գ գրագէտ մը ճշմարտապէս, երբ յիշենք այն ցաւատանջ վախմանը, որ ունեցաւ. մեռնելէ աւելի խեղճուեցաւ, հանգչելէ աւելի յօյտուեցաւ յարկարծական նոպայէ մը, կարծես իր նկարած խորհուրդներուն ուրականը որ եկած էր հուսկ յետին վայրկեանին մէջ համագրաւել իր արուեստագէտը։

Միւսը Ակադեմիայէն է։ Երբ Ակադեմիայէն է, ուրեմն Հիւլզմանսի հակառակէն է, քանի որ Հիւլզմանս նախագահն էր այն Ակադեմիային, զոր կազմակերպած էին Կոնքուռները, Ֆըրանսայի պաշտօնական Ակադեմիային, «Քառասուն Անմահներու ակումբին տիրիմ հակառակորդները, որպէս զի իրմնց այդ նոր կամաւին մէջ ամփոփուէին ամէն այն անկեղծ հոգիները և անուամիկ գրիչները որոնց համար Գողգոթա մը պիտի ըլլայ գրական աչխարհիկութիւնը, իրմնց համազումնրուն հակասեալ ճամբան, հանուրու համար այդ Անմահ տիտղոսին և Ակադեմականի պատուանշանին։

Բայց Ակադեմիային մէջ ա՛ծառ ուներնալով Անատէ Թէօռիէն չնչք կրնար ամբաստանել իրը կեղծաւոր, նեկաուներու և չաներու ոստերուն վրայ բռնող գրիչ մը։ Զինքը աւելի կրնանք բնորոշել իրը «բարի», «պարկեչտ» գրագէտ մը, որուն վրայէն չնչք կրնար մերկացնել նաև անկեղծութեան վերարկուն։ Ճշմարտապէս բարի գրագէտ մըն էր Թէօռիէ, ժողովուրդին պարզուկ հոգիին, չինականի անկարդալ, միամիտ հոգիին արուեստագէտը, հայր մը, ծերմարիտ մեծ հայր մը որ անուշ, սրտառուչ պատմութիւններ ունի մէկտ իր չրթունքին վրայ, սիսիկի խրախուսիչ տաղ մը իր ակառներուն ծայրը, և յուսատու, արիացնող խօսքեր՝ կեանքի դառնութիւններուն, դժբաղդութիւններուն և անիրաւութիւններուն առջև։

Վերջին մեռնողն էր Բլօվիս Հիւկ։ Ո՛չ ակադեմական, ոչ կոնքուռեան։ Բայց ինք երկուքին ալ կրնար պատկանիլ հաւասարապէս։ Իր համազումներուն խանդավառ խնկարկու բանաստեղծ մը որ հակառակ իր ընկերվարական գաղափարներուն, յաջողեցաւ իր ոտանաւորները պակիլ տալ Ակադեմիային, որուն նշմար անդամ ըլլալ եթէ յամառ օրէնսդրականներու կարգին մէջ չմտնէր։ Բաղաքական ասպարէզին մեղը իր մէջ աւելի յաղթական եղաւ քան բանաստեղծութեան ոգին։ Բլօվիս Հիւկ, օժտուած մը թէեւ, անկեղծ մը և խանդավառ մը, սակայն չի կրցաւ մտնել ապրող գրագէտներու բարձր ամպիոնին մէջ։ Նշանակելի գործունէութիւն մը ունեցաւ, իրապէս պղտիկ գլուխ-գործոցներ կան իր հարքորը և վառ քերթուածներուն մէջ, ուր արուեստ և փափկութիւն ալ կը հիւսուին գաղափարներու շիւղերուն հետ։

Բայց ինչ որ ամէնէն հետաքրքրականը կը գտնեմ այս անհետացող դէմքին վրայ, իր ակնածաւորութիւնն է։ Շատ հանճատ նախաքայլեր տեսած ենք որ ապագայի մեծ ճամբան արչուած են։ Աբենտաւորի մը՝ հաքը՝ մեծ մեքենագէտ մը ըլլալը, կամ աղքատ, խեղճուկ տղու մը հոյակապ նկարիչ մը ըլլալը չատ իսկ լսած ենք։ Բայց սենեակի սպասարկու մը, աւելածու մը որ գրագէտ կ'ըլլայ...։ Մտիկ ըրէք սակայն պատմութիւնը, զոր ինք անձամբ պատմած է Բլօվիս Հիւկ։

—Կեանքի մէջ մտայ Թէօրը օրաթերթին իրը գրասենեակի ծառայ, ուր գաւառները զրկուած թերթերուն հասցէները կը փակցնէի, սենեակները կ'աւլէի և ձմեռը՝ վառարանը կը վառէի։ Երբ վարժարանէն ելայ, խեղճ էինք։ Տունը սառակ մը չունէինք։ Հայրս մնուած էր, մայրս ալ իր մտաները կ'արիւնէր կարելով թանձր կտաւներէ տարպահներ։ Բայց ես նորարիտուր չրմանաւարտ՝ միայն ոտանաւոր չէինել գիտէի, և այդ ապրանքը բան մը չէր արժեր։ Օր մը ազգի մը վրայ կարդացի։ «Թէօրը օրաթերթին համար գրասենեակի ծառայ մը կը խնդրուի»։ Գացի ներկայացայ։ Ժպտուն դէմքով մեծդի մարդ մը, բարի ազգ մը երեւցաւ՝ ընդունեց զիս և սենիկապէս գործի անցուց։ Բաւ ինձի թէ ամիսը երկու ոսկի պիտի տայ։ Անյուսալի էր։ Ես սենեակները աւելով աւելի չատ դրամ կը չահէի քան խեղճ մայրս, որուն ձեռքերը կ'երթեւանային կտաւներուն տակը զարնելով։ Հեռուած էի և ուբախութենէս կու լայի, երբ առաջին վաստակս տարի յանձնեցի մայրիկիս։ Դեռ կը տեսնեմ անոնց ուրախ փայլը ալիս մէջ։ Եաքը աւելի դրամ չահեցայ, բայց ոչ չատ։ Սակայն ոչ մէկ վարձք այնքան հաճոյք պատճառած է ինձի, քան առաջին այս վաստակներս։ Թէօրլրի այն առնուռան տնօրէնը Մ. Շաբրիւի որ նշանաւոր եղաւ Քրիսոս Վասիկանի մէջ մեծ քերթուածով, խիստ գոհ էր ինէ։ Իր ամբողջ հոգն էր կրակ վառել տալ։ Ի զուր ածուխ և փայտ կը դիզէի կայքարին վրայ, չէի յաջողեր բռնկցնել։ Օր մը Շաբրիւի ուզեց ինձի ցուցնել. սկսաւ չարել փայտը, ածուխը, տաշեղը. համբերութեամբ փչեց, սակայն ինէ աւելի յաջող չեղաւ։ Բայց միւս կողմէ գրասենեակները այնքան աղէկ կ'աւլէի որ փոշի կտոր մը անգամ չէր տեսնուր։ Շաբրիւի մէկտ ինձի կ'արգիլէր գրելէ։ «Ուզածիդ չափ խմագիր կը գտնուի, կ'ըսէր, սակայն դրասենեակին ծառան աւելի հաղուագիւտ է։ և երբ մարդ հատ մը ունի, պէտք է զայն պահէ»։ Սակայն օր մը, պարապ ժամու մը, զբօսնելոյ բանաստեղծութիւն մը չմնելով քարկամ Մարսիլիացիի մը։ Ոտանաւորս ցուցուցի Թերթին խմբագրապետ Նաքէի որ գրածս իր ճաշակին տամանաչն գտաւ և ամբողջովին հրատարակեց Թէօրլրի մէջ։ Երբ ստորագրելուս եկաւ կարդը, նաքէ հարցուց.

«—Ինչ է անունդ.

«—Հիւկ Բլօվիս.

«Նաքէ մտածեց և գուչեց. — Բլօվիս խեղճմարթի տեսակի մը անունն է, բան մը չարժեր ինքնին. բայց Բլօվիս, Հիւկ. աղէ՛կ. այս երկու տիրական անունները հիանալի ստորագրութիւն մը պիտի ըլլան հանրաբարկանի մը համար։

«Հապա՝ թէ ինչպէս, այդ օրէն ի վեր կը կոչուիմ Բլօվիս Հիւկ։ Իսկ Թերթին Տնօրէնը, իմ Շաբրիւս, երբ տեսաւ թէ ոտանաւորներ կը գրեմ, հասկցաւ որ գրասենեակի ծառայութեան իմ իշխանութիւնս վերջացած էր։ Թողուց որ յօդուածիներ գրեմ և ամիսը 6 ֆրանք աւելցուց թաշկինս վրայ։ Գրիչի մարդ էի արդէն, և վայրկեան մը իսկ ներսս չէր կասած այդ եռանդը՝ այն օրէն երբ իրը աւելածու մտած էի խմբագրատուն»։

Սիրուն և իրաւաչտ խոստովանութիւն մը չէ՞ այս։

ՄՈԴԵՍՏ

ԾՈՎԱՀԵՂՁ

I

Սարդիկային երեւոյթէ դուրս անտուն էակ մը ըլլալէ աւելի, մոի կոյտ մը ջիվերու և ոսկորներու զանգուած մըն էր, խեղճ ծովամնցի մը գիակը։ Մարմինը հատած, մաշած, ջիվերը քաշուած, գլուխը անհետացած, չնչաւոր արարած մը եղած ըլլալուն միակ ապացոյցները ձեռքերն էին, ո՜հ, այն սոսկալի ձեռքերը։ Ամբը քաշուած փոքրիկ գնդիկ մը եղած էր, որուն ծայրը անհամեմատաբար երկայն մատներ՝ բաբակցած, թուլցած, զոր ամէն մէկ ալիք կը բանար կը գոցէր մարդկային հովանարի մը նման։

Ի՞նչ էր իրրեղէնը, թաղուցած յիշատակը այս ու այն աչխարհին մէջ, փայտեայ խաչ մը, հինցած, իր փայլը կորսնցուցած. ժամանակը իր դառն դատաւորիքը դրոշմեր էր հոն։ Փոքրիկ փայտի կտոր մը որ իր մէջ կ'ամփոփէր սա երեք բառերը, հիմ վաղանցիկ կեանքին.—Հա՛ տաք, Ցոյս, Սէր։ Մարդը սովորած էր անով հաւատալ, անով յուսալ և անով սիրել։ Մինչեւ վերջին վայրկեանին ան եղած էր անխօս խրատատուն և լռիկ մխիթարիչը իր տիրոջ։ Հաւատացած և ապա մնուած էր ան։ Թէպէտեւ իր գերեզմանը չբլլար գեղեցիկ կամ չքեղ, պահած էր ան, այն լոյն տարածութեան ներքեւ, իրեն պէս չատ մը գժբաղդներու մօտ, զոյս ընտանեկան գժբաղդութիւնը կամ պատուանդրական զգացումը բերած և նետած էր հոն։ Անոնք չունէին չիբիսմ մը, և ոչ իսկ հողակոյտ մը, որ գիրենք ծածկէր, սակայն ինչ փոյթ, միթէ ատոր համար նուա՞զ հանգիստ էին, և կամ ցուրտ հողը նախընտրելի՞ էր ատոնց։ Ո՛չ, ո՛չ, ամէնքը մէկ էր. ատոնք հաւատարիմ ծառաները եղած էին այն կաղոյտ ջուրին, և վերջին անգամ ալ անոր բաղուկներուն մէջ հանգչած, և ան իր մշտատեւ օրորոցը կ'օրրէր զանոնք, քաղ գաւակները ծովու։

Կեղծաւոր եղած էր ան՝ խնդացած անոնց երեսին, վատաչեցուցած զանոնք, սակայն աւա՛ղ, քիչ տեւած էր ժպիտը, կասդած, բորբոքած և կուլ տուած էր վայրագ գոնունակութեամբ մը։

—Այո՛, քու գրպանէդ վեց ֆրանք կ'առնէ օրը։

Ոստիկանապետը որ սպասուհիին ու դռնապանին վէճին կ'ունկնդրէր, անկէ լուսաբանութիւն մը քաղելու հետաքրքրութեամբ,

—Էռնէսթ յաճախ կուգա՞ հոս, հարցուց դռնապանին։

—Հակառակ մատամ Մաուլիի արգելքին, Էռնէսթ ամէն օր հոս էր, որ ինու կարեւորութիւն չէր ընծայեր իրեն ուղղուած նախատինքներուն։

—Ո՛չ, առարկեց Օլկա, տիկինը չատ լաւ գիտէր որ ես Էռնէսթի հետ կը տեսակցիմ. եթէ ուզէր անոր մուտքը արգիլել, դռնապանին կը պատուիրէր որ դուռը չբանայ։

—Էռնէսթ ըսուած սրիկան անանկ արգելքի մտիկ կ'ընէ, գոչեց դռնապանը. հարիւր անգամ վռնտած եմ ու անիկա դարձեալ պատուակով մը ներս սպրդած է, նոյն իսկ սանտիրոջ ալ գանգատած էի Էռնէսթի նկատմամբ որ յանդգնութիւնը այնչափ առաջ տարած էր որ առջի օր Պէնէբրատի մարքիզուհին ալ բարեւելու եկած էր, զայն առաջին յարկին սանդուխին վրայ տեսնելով։

—Ինչ ըսել կ'ուզես, տիմար խրատ, գոչեց Օլկա, ադ պարադան ալ չի՞ հաստատեր թէ Էռնէսթ փափկանկատ ու քաղաքավար երիտասարդ մըն է։

(Շարունակելի)

ԿԵԱՆՔ ՄԸ ՈՐ ՎԱՔՔ ՄԸՆ Է ԱՄԲՈՂՋ

Հեւ ի հեւ, կնճռալից, ոճիրով, խաբեբայութիւններով ու արկածներով լի, և այս ամէնուն հերոսուհին է

ՎԱՅՐԱԳ ԿԻՆ ՄԸ

տիպար մը զարգացած կիներու այն այլասեռումին, որոնք մերթ ընդ մերթ գլուխ կը ցուցնեն կանանցի էջերուն մէջ։

Եւ կին մը երբ կը դառնայ, կը դաւադրի, կը խուսափի, կը ծպտի, կ'այլակերպի և վերջապէս հարիւրաւոր երանգներու տակ կը կորսնցնէ իր իսկ և իսկ ինքնութիւնը, հարկ կա՞յ ըսկու թէ այնքարտի ամէնէն հետաքրքրաշարժ ու անօրինակ տեսարանը կը պարզէ։

ՔԱՆԱՎԻԼ ՏԸ ՄՕՆԹԷՐԼԷՆԻ

խարազնին գրչէն ծնունդ առած այս

ՎԱՅՐԱԳ ԿԻՆՆ Է

որուն իրական կեանքը, իր ամբողջ դրուագներով պիտի ներկայացնենք Մանզումէի ընթերցողներուն մեր վաղուան թիւով, երբ արդէն կ'սարարի ԽԱՐՏԵՑԵ ՄԱՅԶ, մեր չորրորդ երեսի թերթնը, որ այնչափ հաճոյքով կարդացուեցաւ։

Անոնք որ կը փափաքին ՍՐԵԼ ԻՐԵՆՑ ՄԻՏՔԸ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԲԵՐԱՆՔՈՒ ՄԸ ՎԱՅԵԼԵԼ
ՈՒ ԶԱՐԼԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ
ԵՒ ԲԱՐԻՒՆ ՊՕՏՔՆԱԼ

պէտք է կարդան մեր չորրորդ երեսի նոր թերթնը,

ՎԱՅՐԱԳ ԿԻՆԸ

ՎԱՂՈՒԸՆԷ ՍԿՍԵԱԼ.

Վատաչ ըլլալով որ ՎԱՅՐԱԳ ԿՆՈՋ համբաւը առաջին ընթերցումէն իսկ մեծ սեղ մը պիտի գրաւէ վիպասէրներու չրջանակին մէջ, կը յանձնարարենք Ա. թիւէն սկսիլ ընթերցումը, չորրորդ, հինգերորդ թիւերէն սկսելով առնելու հարկին տակ չգտնուելու համար։

ՈՒՐԵՄՆ ՎԱՂԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(26)(

ՓՈԹՈՐԿԱԼԻՑ ԿԵԱՆՔ ՄԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

ՅԷՐՈՆԱՆ ՏԸ ՊՐԱՔ ԾՈՒՂԱԿՆ ԻՆԿԱԾ

Ոստիկանապետը չարունակելով հարցաքննել դռնապանը,

—Մատամ Բլօտին Մաուլիէ եաք ո՞վ էր տունէն ներս մտնողը։

—Մատամ Մաուլիի ներս մտնելէն եաք, դուրսէն ներս մտնելու և ներսէն դուրս ելլելու չատ մը ոտնաձայներ լսեցի, բաւ դռնապանը։

—Ի՞նչ ըսել է ոտնաձայներ, չուտուգեղջիր մտնող ելլողները։

—Նախ ժամը երկուքին մօտ զանգակը հնչեցուցին, դուռը բացի, մէկու մը ոտքին ձայնը լսեցի, վատաչ եմ որ այս մարդը տան վարձուորներէն չէր, պահ մը կասկածեցայ թէեւ, բայց բան մը չըսի։ Կը խոստովանիմ որ պակասութիւն էր ըրածս, բայց որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր որ տանկ ոճիր մը պիտի գործուի, ու մէկ քանի անձինք յատկապէս այս ոճիրը գործելու նախատեսութեամբ այլեւայլ պատրուակներով դիւրենք այն ցաւատանջ վախմանը, որ ունեցաւ. մեռնելէ աւելի խեղճուեցաւ, հանգչելէ աւելի յօյտուեցաւ յարկարծական նոպայէ մը, կարծես իր նկարած խորհուրդներուն ուրականը որ եկած էր հուսկ յետին վայրկեանին մէջ համագրաւել իր արուեստագէտը։

Միւսը Ակադեմիայէն է։ Երբ Ակադեմիայէն է, ուրեմն Հիւլզմանսի հակառակէն է, քանի որ Հիւլզմանս նախագահն էր այն Ակադեմիային, զոր կազմակերպած էին Կոնքուռները, Ֆըրանսայի պաշտօնական Ակադեմիային, «Քառասուն Անմահներու ակումբին տիրիմ հակառակորդները, որպէս զի իրմնց այդ նոր կամաւին մէջ ամփոփուէին ամէն այն անկեղծ հոգիները և անուամիկ գրիչները որոնց համար Գողգոթա մը պիտի ըլլայ գրական աչխարհիկութիւնը, իրմնց համազումներուն հակասեալ ճամբան, հանուրու համար այդ Անմահ տիտղոսին և Ակադեմականի պատուանշանին։

Բայց Ակադեմիային մէջ ա՛ծառ ուներնալով Անատէ Թէօռիէն չնչք կրնար ամբաստանել իրը կեղծաւոր, նեկաուներու և չաներու ոստերուն վրայ բռնող գրիչ մը։ Զինքը աւելի կրնանք բնորոշել իրը «բարի», «պարկեչտ» գրագէտ մը, որուն վրայէն չնչք կրնար մերկացնել նաև անկեղծութեան վերարկուն։ Ճշմարտապէս բարի գրագէտ մըն էր Թէօռիէ, ժողովուրդին պարզուկ հոգիին, չինականի անկարդալ, միամիտ հոգիին արուեստագէտը, հայր մը, ծերմարիտ մեծ հայր մը որ անուշ, սրտառուչ պատմութիւններ ունի միչտ իր չրթունքին վրայ, սիսիկի խրախուսիչ տաղ մը իր ակառներուն ծայրը, և յուսատու, արիացնող խօսքեր՝ կեանքի դառնութիւններուն, դժբաղդութիւններուն և անիրաւութիւններուն առջև։

Վերջին մեռնողն էր Բլօվիս Հիւկ։ Ո՛չ ակադեմական, ոչ կոնքուռեան։ Բայց ինք երկուքին ալ կրնար պատկանիլ հաւասարապէս։ Իր համազումներուն խանդավառ խնկարկու բանաստեղծ մը որ հակառակ իր ընկերվարական գաղափարներուն, յաջողեցաւ իր ոտանաւորները պակիլ տալ Ակադեմիային, որուն նշմար անդամ ըլլալ եթէ յամառ օրէնսդրականներու կարգին մէջ չմտնէր։ Բաղաքական ասպարէզին մեղը իր մէջ աւելի յաղթական եղաւ քան բանաստեղծութեան ոգին։ Բլօվիս Հիւկ, օժտուած մը թէեւ, անկեղծ մը և խանդավառ մը, սակայն չի կրցաւ մտնել ապրող գրագէտներու բարձր ամպիոնին մէջ։ Նշանակելի գործունէութիւն մը ունեցաւ, իրապէս պղտիկ գլուխ-գործոցներ կան իր հարքորը և վառ քերթուածներուն մէջ, ուր ոտանաւոր մուտք ստացած էին տունէն ներս։

Ոստիկանը դռնապանին այս մանուածապատ յայտարարութենէն չկրնալով բան մը հասկնալ.

—Բացայայտ խօսեցէք, ըսաւ։

—Բնականաբար բացայայտ պիտի խօսիմ, պատասխանեց դռնապանը, բայց նախ գործը հասկցեմ. մէկը ներս մտաւ որմէ ետք զանգակը երկու անգամ չը՛ն, չը՛ն հնչեց. միակ կին մը կայ այս տան մէջ որ դրան զանգակը այս եղանակով կը հնչեցնէ, որուն ինքնութիւնը կոչիկներուն կնճռոտքէն հասկցայ, երբ խցիկիս առջեւէն կ'անցներ։

Տը Պրագ դռնապանին այս յայտարարութեան վրայ Օլկայի երեսը նայեցաւ որ մտիկը դարձած էր։

—Ճո՛ւտ ըսէք, փութացուց ոստիկանապետը։

—Ըսելիքս երկար չէ, ժամը երեքին մօտ մարդը կնոջ հետ վար իջաւ ու պատուհանս զարկաւ, դուռը բացի առանց ով ըլլալնին հարցնելու, որովհետեւ գիտէի թէ ո՛վ են, մնայն չէի գիտեր թէ ի՞նչ ըրած են. եթէ գիտնայի՝ թող կուտայի՞ որ դուրս ելլէին։

—Ո՞վ էին տունը։

Դռնապանը բեմին վրայ կարեւոր դեր մը կատարելու պատրաստուող դերասանի մը հանդիսաւորութեամբ ծռեցաւ, յօնքերը պռատեց ու ձեռքովը Օլկան ցոյց տալով,

—Այն կինը այս օրիորդն էր, ըսաւ։

Դռնապանին այս անակնկալ յայտարարութեան վրայ Օլկա կատաղած վազրի մը նման փրփրելով տեղէն ցատկեց ու դռնապանին վրայ խոյանալով,

—Սուտ կը խօսիս, գոչեց։

—Ո՛չ, սուտ չէ ըսածս, յարեց դռնապանը հաստատակամ յամառութեամբ. խօսածներուս զուտ ճշմարտութիւն ըլլալը սրտանց կը խոստովանիք դո՛ւն ալ Էռնէսթ ալ, որովհետեւ այս գիշեր այն թշուառականն ալ քեզի հետ էր, դուք անկէ տասը վայրկեան ետք վերադարձաք տուն, անիկա նախապէս եկաւ ոճիրը գործեց, ու երկուքդ մէկէն գործը յաջողութեամբ գլուխ հանող մէկու մը գոհունակութեամբ դուրս ելաք տունէն։

—Սուտ ես խօսիր, Էռնէսթ ոճրագործ չէ բնաւ, անիկա երէկ հոս չեկաւ իսկ։

—Այս առասպելները դուք տիկինին խոնարարութիւն հասկցուցէք զոր կը բռնադատիք ամէն օր Էռնէսթի ուտելիք խմելիք տալու. երէկ կէսօրէ ետք, ամբողջ ժամանակը խոհանոցին մէջ անցուց Էռնէսթ, տիկինին պարսած չամբանեայի շիշերուն յատակի մնացորդները խմելով։

—Էռնէսթ երիկուան ժամը եօթին ինձի հետ մեկնեցաւ տունէն, ըսաւ Օլկա խեղդուկ ձայնով մը։

—Բայց ժամը երկուքուկէսին դարձեալ ձեզի հետ տուն վերադարձաւ տիկինը սպասնելու համար, ա՛խ վատ մարդասպաններ ձեզի ա՜խ, երկուքնուդ ալ գլուխը կիյեօրիցնով թաղնելու է։

—Ի՞նչ կը առաւաս խոցած տիմար գոչեց Օլկա ինքնիրմէ կլլելով, Աստուծմէ չե՞ս վախնար դուն որ տանկ բերնէդ սկածը դուրս կուտաս, ինձմէ ի՞նչ չարիք տեսար որ տանկ սուտ զրպարտութիւն կ'ընես. գիտեմ Էռնէսթի անդամ մը կրնս ըրած էր հետդ անկէ վրէժ լուծելու նպատակով է որ այս մուրը կը քսես մեր ճակտին. տեսնեմ քեզ, ատանք քիչ են, դեռ ուրիշ ամբաստանութիւններ, զրպարտութիւններ ալ ըրէ, մենք կրնանք հաստատել թէ ամբողջ գիշերը Շաբէլ փողոցի գեղեատան մէջ անցուցինք. այն տանն իրր սուտ վկայ պիտի դատապարտուիս գիտե՞ս։

Դռնապանը կարուկ ձեւով մը.

—Ինձի նայեցէք օրիորդ, ըսաւ, ատանկ պարապ խօսքերը իմ ականջս չեն մտներ, եթէ ես սուտ կը խօսիմ դուք կրնաք ջրել խօսքերս, հիմա հագեք ձեր կօշիկները քիչ մը քալեցէք, պարսն ոստիկանապետն ու այս պարոնն ալ թող վկայեն, եթէ հակառակը վըկայեն ես ետ կ'առնեմ խօսքս։

Օլկա ալ աւելի դեղնեցաւ, չուաբեցաւ ու ա՛սաւ ամբողջ մարմնովը դողալ, պահ մը գետին չիյնալու համար չըմինէին կրթնեցաւ։ Տը Պրագի համար կասկած չէր մնացած այլեւս, ոճրագործները Օլկան ու Նշանածն էին։ Ոստիկանապետը Օլկայի ուղղելով խօսքը.

—Կօշիկնիդ հագէք ու քիչ մը քալեցէք սրահին մէջ, ըսաւ։

—Ըսել է եթէ կօշիկս կճրտայ, տիկինը սպանողը ես պիտի նկատուիմ այնպէս չէ՞, բողոքեց Օլկա քիչ մը սիրտ առնելով, ի՞նչ տրամտանութիւն է աս, Բարիզի մէջ հազարներով կիներ կան որ կճրտուն կօշիկ կը հագնին, մինթէ զանոնք ալ պիտի ամբաստանէք։ հարցուցէք անգամ մը աս խոցած տիմարին թէ դուռը պատուհանը գոց եղած ատեն խոտերուն խշրտուքն ալ կը լսէ։

—Խոտերուն խշրտուքը չեմ լսեր օրիորդ, բայց ոճրագործներու ոտնաձայնը չվրիպիր ականջէս և Աստուծոյ վրայ կ'երդուընամ որ ձեր ոտքին ձայնը լսեցի։

—Երդուընալու հարկ չկայ. յարեց ոստիկանապետը, հարցումներուս պատասխանեցէք միայն։ Ո՞վ էր օրիորդին հետ մեկնողը։

—Օրիորդին սիրահարը՝ Էռնէսթ անունով մարդուկ մը, այնպիսի սիրահար մը որ Օլկայի ձեռքին մէջ է ընդորոլին ու քայլ մը չկրնար առնել առանց անոր հրամանին, որովհետեւ օրիորդ Օլկան է որ կը հոգայ Էռնէսթի ամբողջ ծախքը։

—Սուտ ես, Աստուծմէ չվախցող, բողոքեց Օլկա, Էռնէսթի կ'աշխատի ու օրական վեց ֆրանք կը չահի։

—Այո՛, քու գրպանէդ վեց ֆրանք կ'առնէ օրը։

Ոստիկանապետը որ սպասուհիին ու դռնապանին վէճին կ'ունկնդրէր, անկէ լուսաբանութիւն մը քաղելու հետաքրքրութեամբ,

—Էռնէսթ յաճախ կուգա՞ հոս, հարցուց դռնապանին։

—Հակառակ մատամ Մաուլիի արգելքին, Էռնէսթ ամէն օր հոս էր, որ ինու կարեւորութիւն չէր ընծայեր իրեն ուղղուած նախատինքներուն։

—Ո՛չ, առարկեց Օլկա, տիկինը չատ լաւ գիտէր որ ես Էռնէսթի հետ կը տեսակցիմ. եթէ ուզէր անոր մուտքը արգիլել, դռնապանին կը պատուիրէր որ դուռը չբանայ։

—Էռնէսթ ըսուած սրիկան անանկ արգելքի մտիկ կ'ընէ, գոչեց դռնապանը. հարիւր անգամ վռնտած եմ ու անիկա դարձեալ պատուակով մը ներս սպրդած է, նոյն իսկ սանտիրոջ ալ գանգատած էի Էռնէսթի նկատմամբ որ յանդգնութիւնը այնչափ առաջ տարած էր որ առջի օր Պէնէբրատի մարքիզուհին ալ բարեւելու եկած էր, զայն առաջին յարկին սանդուխին վրայ տեսնելով։

—Ինչ ըսել կ'ուզես, տիմար խրատ, գոչեց Օլկա, ադ պարադան ալ չի՞ հաստատեր թէ Էռնէսթ փափկանկատ ու քաղաքավար երիտասարդ մըն է։

(Շարունակելի)

ձակատագրին ոչ անպատասխանելի էր որ անունը հոն էր մղեր մաքառելու այն ազգութիւնին դէմ, օրապահիկ մը ճարելու համար։

II

Աշնանային պայծառ առաւօտ մը Թուրքէն եկող շրջականները ուրախութիւն մը նետելու։ Այդ ամառը ձկնորսութիւնը արգիլնաբեր եղած չէր և հետեւաբար իրենք ալ շատ անձուկ վիճակի մէջ էին։ Կրկին կրկին իր ընտանիքը համբուրելէ վերջ, ճամբայ կու։ Ծովը հանդարտ էր և իր հանդարտութիւնը տեւական կը թուէր։ Եկեղ սիրտը ապագայ յոյսերով խանդավառ, կը կարծէր որ եթէ քիչ շատ ձուկ ելլէր, իր նուազութիւնը մէջ բաւական դրամ կրնար ընել, և ասով ինչեր չէր խոստացած գնել իր կնոջը և զաւակներուն, որ տարիներէ ի վեր զրկուած էին։ Երկնային փրկանակ մը պիտի ըլլար, Աստուածային պարգեւ մը։ Դժբաղդ մարդուկը այս հեւասպառներներուն մէջ սուղուած, չէր նշմարած թէ երկինքն կ'ամպռտէր և ծովն ալ վրդոված արդէն կը տարուբերէր իր ճկուն նաւակը,—միակ դանը։

Ուրիշ մը իր տեղ վերադարձած պիտի ըլլար։ սակայն ան անվեհեր մնաց, ուղեց վերջին անգամ մը անողոք բաղդին դէմ պայքարիլ։ Ինչ օգուտ եթէ ձեռքը պարապ վերադառնար իր խրճիթը, երբ անօթի էին անունք։ Լնք պիտի ըլլար պառճառը անոնց մահուան, խե՛ղճ փոքրիկներ, որոնց խոստացեր էր ա՛լ ան անգամ հաց տանել, որուն վրայ այնչափ ուրախացեր ու հրճուեր էին։ Հապա իր սիրելի կինը. մնունդի պակասը փոքր առ փոքր մահուան կ'առաջնորդէր զայն։ Մինչեւ անոնց հոգը չճարեր չպիտի երթար, ամբողջ կանգը պիտի տար շիտ մը չոր հացի փոխարէն։ Քանի քանի անգամներ մուրալու գաղափարը անցած էր մտքէն, սակայն միշտ բիրտ շարժումով մը փոխած էր զայն։ Մուրա՞ր, վինքը պիտի մերժէին ըսելով. «Բաղուկներ ունիս աշխատէ՛»։ Ո՜հ, այն անգութ անձինքը որ չպիտի ըմբռնէին իր անասելի կացութիւնը. ասկէ զատ մուրալ, ի՞նչ սոսկալի նուաստութիւն, ամբողջ ընտանիքի մը քայքայումը։ Ո՛չ, չէր ուզեր ասոր անոր ձեռք կարկառել։ Պիտի փորձէր վերջին անգամ մը իր սիրելիներուն բաղդին նետել ուսկանը։

×

Փրիքալից, հակայ ալիք մը եւս նետուեցաւ. քաշեց, քաշեց արագ. ալիքները կ'ոստոնային նաւակը շրջելով, յոյս չկար ազատութեան։ Կ'ուզէր վերջին անգամ մը տեսնել իր պաշտելիներուն բաղդին արդիւնքը։ Ճիգ մը եւս, գերմարդկային ճիգ մը, կարմրախայտ մը, հրա՛շք. ալիք մը, «Աստուած իմ», ասա վերջինը սպառնալից։ «Դիմա՛ անանց»։ Անհետացաւ և երբ կրկին երեւցաւ ծովուն երեսը, ուժգին սեղմած էր այ ձեռքին մէջ կարմրախայտը, ամբողջ յոյսը որ իրեն հետ կ'անհետանար։

ԷՊՐՈՒ ՍԻՐԱՐԵԱՆ

Գնալը

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Պերլինեան թղթակից մը սապէս կը պատկերացնէ կացութիւնը Ֆրանսերէն թերթի մը մէջ.—Գերման լրագիրները կը շարունակեն հրատարակել Ֆրանսական մամուլին բոլոր սպաւորութիւնները և տեղեկութիւնները՝ Բիլի տեսակցութեանց մասին։ Լոռայ Անցայկըր կը յիշէ այդ առթիւ եղած զրոյցները՝ Գերմանիոյ հետ մօտալուտ կարգադրութեան մը նիստամբ՝ գաղթական հաւաքական շահերու համար։ Գերման կէս-պաշտօնական լրագիրը կը յարէ թէ այդ տեղեկութիւնները կրնայ ըլլալ որ կանխահաս ըլլան, իրականին մէջ անիմաստ չեն։ Տճօյչի Թակեսձայդուանկի Բարլէզի Թղթակիցը նոյն իսկ կ'ըսէ թէ դիւանագիտական աղբիւրներէ առնուած լուրերու նայելով, Բարլզի ու Պերլինի միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին Մարոքի մասին կարգադրութիւն մը ընելու համար։ Նոյն թերթը կ'ըսէ նաև թէ Մարոքի մասին համաձայնութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ եթէ Ֆրանսա լքէ զգացման քաղաքականութիւնը և ընդունի իրական քաղաքականութիւն մը, և թէ այդ տեսակ համաձայնութիւն մը խիստ հաճելի պիտի ըլլայ Գերմաններուն։ Թակեսձայթունկ կը վերաբերի այն տեսակ լրագիրներու որոնք, դեռ երէկ, երբ այդ կարգի ծրագրի մը վրայ խօսուէր, արդարացութիւնը մը կը նկատէին Արեւելեան դաշնագրութեան համար։ Նայիոնալ Զայթունկ այսու հանդերձ դիտող կուտայ թէ ի զուր Ֆրանսական լրագիրներուն մէջ փնտռած է Վոլֆիի կէս-պաշտօնական դիրքակալութեան Բարլզէն ստացած հեւազրին այն պարբերութիւնը, ուր ըսուած է թէ կայսրն ամէն առթիւ բուռն փափաք մը յայտնած է Ֆրանսա-Գերման մերձեցումի մը համար։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Բիլի ֆրանսական հիւրերուն նկատմամբ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ցոյց տրուած սիրալիր հիւրասիրութեան կարելի չէ քաղաքական հանգամանք մը ընծայել։ Նացիոնալ Զայթունկ կը յարէ.—«Կայսեր և Մ. Էթիէնի խօսակցութիւնները պէտք չէ Ֆրանսական մամուլը թեւադրեն եզրակացնելու թէ Գերմանիա պատրաստ է զիջողութիւն մը ընելու որ Ֆրանսա գերակշռութիւն ունենայ Մարոքի մէջ։ Մ. Էթիէն կրնայ ինքզինքը յայտնուած նկատել քաղաքական նոր դերի մը, բայց Գերմանիոյ կողմէն Ֆրանսական լրագիրներուն տեղեկութիւնները Ֆրանսա-Գերման համաձայնութեան մը մասին՝ Ֆրանսա-սանիկանին նման, տակաւին իբրև ենթադրութիւն մը կը նկատուին, եւ նոր կարգադրութեանց խնդրոյն գալով, արդէն ըսուեցաւ որ ատոնք փոխարինութիւն մը չեն կրնար նկատուիլ ո՛չ Մարոքի և ոչ ալ ուրիշ խնդիրներու մէջ։ Ֆրանսայի մէջ ընդհանրապէս կը խոստովանին այն սիրալիր եւ զանազան որով Ֆրանսական հիւրերն ընդունուեցան Քիլի մէջ, սակայն Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Մ. Քամբոնի անկ է իր առաջարկութիւնները ընել գործնական այն խնդիրներուն մէջ որոնք կրնան ներկայանալ»։ Մ. Մաքսիմիլիէն Հարտէն Զուքունդ շաբաթաթերթին մէջ կը խօսի Եւրոպայի ներկայ քաղաքական բոլոր իրողութեանց վրայ, մանաւանդ Ֆրանսայի հարաւային նահանգներուն ապագերգներու խնդրոյն նկատմամբ։ Ինչպէս քննադատութիւններ կ'ընէ հեգնութիւններով և այդ խնդիրը արդիւնքը կը նկատէ Ֆրանսայի քաղաքական կուսակցութեանց վէճերուն։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Անգլիոյ Երեսի. Ժողովոյ անդամ Մր. Էլիս Սքարպրոուի մէջ նախագահեց Անգլիոյ Ազգային Խաղաղութեան Գրդ համաժողովին, և կարդաց վարչապետ Սըր Հէնրի Բէմպլ Պէնըրմէնի հետեւեալ նամակը.—

Սիրելի Էլիս,

Թող տուէք որ իմ սրտագին բարեմաղթութիւններս ուղղեմ Ձեզ, Խաղաղութեան Ազգային Զորդորդ Համաժողովին համար, որ վաղը կը բացուի Ձեր նախագահութեան տակ։ Պէտք է Ձեզ շնորհաւորել այս համաժողովին համար, հակառակ տեղի ունեցած պատահական ընկրկումներուն։ Կարելի՞ է տարակուսիլ մինչ որ խաղաղութեան դաշն հետզհետէ կը գրաւէ մարդոց միտքերը, ցորչափ դասակարգութիւնը կը յառաջդիմէ, և աւելի յաճախ առիթներ կ'ընծայուին այլասլ ազգութեանց համար որ խառնուին ուրիշ ցեղերու։ Ինծի այնպէս կը թուի թէ խաղաղութեան փաստաբանները կը խօսին աւելի ամուր ձայնով, աւելի վստահաբար, և կրնանք ինքզինքին չքմեղացնելու ճիգ մը տեսնել խօսքերուն մէջ անոնց որ ազգային մեծութիւնը կ'ուզեն տեսնել այժի մէջ։ Եթէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը կարենար ընդարձակել իրաւարարութեան դաշը, մեղի համար քաջալերութիւն մը պիտի ըլլար ասիկա, և խիստ մը՝ աւելի գործօն կերպով առաջ մղելու համար միջազգային պայքարը ի նպաստ սպառազինմանց սահմանափակման։ Հրէշային բան մը չէ՞ մինչ յայտարարել թէ սպառազինութիւնները կը շարունակուին աւելնալ միջազգային իրաւարարութեան հետ զուգընթացաբար։

Զերդ Հ. Ք. Պէնըրմէն

Տարիս Լանթէի Սէրը

ԳՐԵՑ՝ ՌԻՇԱՐ ՖՕՍ

ԺԹ.

Իրա՛ւ, շատ բարի ամուսին մը ունի, բայց սանկ կնոջ մը էրիկը և սանկի աղջիկներու ու սանկ մանչու մը հայրը ըլլա՞լը — այդ այլապէս բարի մարդուկը իրաւցնէ արժանի չէ։ Եթէ արժանի ըլլար, հիմա շատ աւելի բարձր դիրքը մը պիտի գրաւէին կնանքին մէջ։ Ասոր վրայ աւելցուցէ՛ք դրամական հրապարակին նեղութիւնը։ Այս վիճակին մէջ և այս տեսակ էրիկ մը ունենալով, Տիկին Ակրիբինա ի՞նչպէս պիտի կրնայ կարգել իր երեք աղջիկները։ Ա՛յսքան հրապուրիչ, բարեկիրթ և առաքինի ալ չըլլայէն խեղճ աղջիկները։ Մինչև հիմա իր մանչ զաւակը շատոնց գործ մը գտած կ'ըլլար, եթէ ճակատագիրը ուրիշ հայր մը պարգեւած ըլլար իրեն։ Իր զաւակը՝ Տուլլիօ՝ բոլորովին փայլուն ապագայ մը պիտի ունենար, եթէ ուրիշ հայր մը ունենար, մինչդեռ հիմա պարապուրդ է ապաւ, փնտռելլ ու փնտռելլ, խե՛ղճը։ Եթէ Բալալիէրէն ալ չըլլար, ամբողջ ձէնթիլէ ազնուական ընտանիքը շատ աւելի դէղ կացութեան պիտի մատնուէր։ Տիկին Ակրիբինա դիշեր ցերեկ փառք կուտայ Մայր Աստուածածնին և համարէն սուրբերուն որ ձէնթիլէ ընտանիքը Բալալիէրէն գտած է իրրև բարեկամ և իրրև պաշտպան։

Որովհետև մարդ ըսածդ ալ Բալալիէրէին պէս ըլլալու է։

Մինչ Սիմեօնան այսպէս կ'ուլքար և կը գովէր, Տօնաթօ կը դիտէր ընտանիքին կէս օրուան ճաշին նախապատրաստութիւնները։ Կը բաղկանար խիստ շատ եփուած կտոր մը եզան միսէ և աղցանէ։ Իւղի մէջ թօմաթով պատրաստուած քարասունկը ընտանիքին կուռքին յատկացուած էր ընականաբար։ Անոր համար էին նաև իւղոտ, անուշաբոյր մալեալ ոչխարի կողիկները։ Հետեւաբար, «մեր զաւակը Տուլիօ»ն շատ աւելի լաւ կը կերակրուի քան ընտանիքին հացը, միւսը բերաղը, բարեմիտ ու խեղճ Սիմեօր ձէնթիլէն։

Ցոգնած դարձած ու ընչաքաղց ժամս 1ին ատենները իր ընտանիքին ծոցը վերադարձաւ, անապարանքով կերաւ պնակ մը անհամ անոյշ ապուր, և կտորիկ մը կարծր կոլոս միս, ուրախութեամբ դիտեց թէ ի՞նչպէս իր զաւակը բարբառելով կը ճաշակէ թօմաթով հանդերձուած քարասունկը եւ մալեալ ոչխարին կողիկները, և դարձեալ տունէն դուրս ելաւ իր պատուաւոր երեսին քլտինքով իր սիրեցեալ ընտանիքին ամէնօրեայ հացը ճարելու համար։

Իրիկունը Տօնաթօ բարեբախտութիւնը ունեցաւ ճանչնալու ընտանիքին փառքն ու պարծանքը, և անոր հաւատարիմ բարեկամը, Բալալիէրէ Զէզարէ Մօրալտի։ «Փառքն ու պարծանք» ըսուած Տուլլիօն խաղարկեկ ուլաւ հագուած շքեղ երիտասարդ մին էր հռոմէական գեղեցկութեամբ և արդէն իսկ ապրուած դէմքով և չինական ձեւերով. և ազնուական ասպետն ալ յաւէտ երիտասարդ մեացող ա՛յն պանդոյր Հռոմայեցիներէն մին էր, զորոնք կարելի է երկրկեցեակներով շարունակ թափառական տեսնել հասարակաց ճեմավայրին անկիւնը և Արանեօ սրճարանին առջեւ։ Ինքը և պատանին Տուլլիօ գլխաւոր դէմքերն էին ամէն գոյներով փաղրիւն սրահին մէջ։ Տիկին Ակրիբինա գուռնաւոր, հին ոճով մեսաքսեայ զգեստ մը կը կրէր, կեղծ մարգարիտներէն մանեակ մը, և իշխանուհի մը կերպարանքով կը փերեւեւէր։ Երեք շնորհալիները ա՛լա Իվէթ մաղերնին չտիած, կը շղարշային վարդերանգ անդուսեայ բանկոնակներով, սպիտակ նարօանոներով զրաւուած —Բալալիէրէի նուէրնե՛ր— ոլորոց շղարշներն վրայ կը բերկրէր հայրիկ ձէնթիլէ։ Այս խեղճ ատենէրը իր մաշած զրպանակին մէջ, իր թօշնած ու վատառակեկ էութեանմէ ու վախճեալ դէմքով ա՛յն անձնաւորութիւնը կը թուէր ըլլալ՝ որ բոլորովին աւելորդ է այդ սրահին մէջ և հետեւաբար ոչ ոք կարեւորութիւն տալու է անոր։ Սակայն երեկոյթին մէջ Տօնաթօ երբեք անդամ մը չլսեց այդ մարդուկին մեղմիկ ու վարանոտ ձայնը։ Անոր ձայնը կը խեղդուէր պատանի Տուլլիոյի քրքջալիր աղմկալից լեզուէն, Սիմեօրյանի ձչող շեշտերէն, Բալալիէրէին մեծադղորդ բարբառէն ու երեք շնորհալիներուն սուր քրքիջներէն։ Ո՛ր քան որ այս վերջինները հրապուրիչ էին, Տօնաթօ չէր ուզեր անսցէմ մէկուն սիրահարիլ —միտքը ա՛յսպէս դրած էր։ Ան շատ աղէկ գիտէր որ քաղաքին ընտանիքի մը աղջկան հետ սիրահարութիւն չըլլար, և հետեւանքը անպատճառ ամուսնութիւն կ'ըլլար։ Ուստի որոշած էր հոգեկան անդորրութիւնը չվրդովել և ձէնթիլէներու տունին մէջ պահպանել զայն, որպէսզի կարենայ անխռով աշխատիլ, ի՛նչ կերպով որ կ'ուզէր աշխատի՛լ։

Նախ եւ առաջ իրեն մէջ աւարտեցաւ արտաքին մարդուն ձեւափոխութիւնը։ Պատանի չինական Վօլքեանը մէկէն ի մէկ նոր ոճով շէք մը դարձաւ։ Շիքութեան վարպետը, որ այս փոփոխութիւնը արդիւնագործեց անոր վրայ, իր վարպետութեան մէջ ինքզինքն ալ գերազանցեց։ Կը սքանչանար իր նոր սաեղծագործութեան վրայ, և համոզկեր արտայայտութիւններով Տօնաթօն կը յօժարեցնէր խկոյն երթալ վարսայարդարի մը և իր երկայն մազերուն փունջը զոհել նորաձեւութեան խորանին վրայ։ Որովհետև այն միջոցին կարճ կարուած մազերով միայն կարելի էր կատարեալ ճէնթիլմէն և աշխարհիկ անթերի երիտասարդ ըլլալ։ Մեծ մարդուն հոգածութիւնը կը տարածուէր մինչեւ իսկ ձեւուցներուն գոյնին և յատկութիւններուն վրայ, մինչեւ իսկ թաշկինակներուն մեծութեան և նմոյշին վրայ, օծանելիքներուն և օճառին վրայ, թողուցեք փողկապները։ Այս վերջինները յատուկ մանրամասն ուսումնասիրութեան մը առարկայ կը կազմէին։

Երբ մեծ մարդը — Բալալիէրէ — իմացաւ որ Տօնաթօ առաջին անգամ ըլլալով Հռոմ եկած է, և այսպիսի կերպարանքով, ամբողջ կէս օր մը անոր նուիրեց նորակը նորաձեւութեան մեծ գաղտնիքին հասու ընելու համար, թէ աշխարհիկ երիտասարդ մը ե՛րբ պէտք է «սաքօ» կրէ, ե՛րբ «ճաքէթ», և ե՛րբ «փրէֆիկոթ»։ Այս երեք տարբերութիւնները իւրաքանչիւրին յատուկ դիմարկ, յատուկ ձեւոնց, յատուկ փողկապ պէտք է։ Ասկէց զատ, ո՞ր առթիւ պէտք է «սմոքին» հագնիլ սեւ փողկապով, և ինչ առթիւ «ֆրաք» սպիտակ փողկապով։ Բա՛ւ լիցի որ սմոքինին սպիտակ փողկապ և սպիտակ քաճկնակ յարմարին, և գիշերներու յատուկ անպլիական ձեռնոցն ալ ֆիրքին միայն կ'երթայ։ Լամբակին ծաղիկը նորաձեւութեան համեմատ պէտք է ըլլայ, եթէ նորաձեւութիւնը սակայն ծաղիկն է։ Աւելորդ արդուզարդերու պէտք չկայ, ինչ որ նորաձեւութեան մէջ նորաձեւութիւն չէ, այսինքն առաջին օրէնք և անհրաժեշտ պատուիրանք չէ, պէտք է խստիւ վտարել։ Մանաւանդ արուեստագէտ մը ամէնէն աւելի ուշադիր ըլլալու է այս բաներուն։

Տօնաթօ ուրախութեամբ մտիկ ըրաւ իմաստունին դասերուն, ա՛յնպէս ըմբռնելով իբր թէ անունը իրեն գարդուած էին ազգութիւնէն ի վեր։ Իր ուսուցիչը կը զարմանար իր աշակերտին այս իւրացնող ուժին վրայ ա՛յսքան խնդիրներու մէջ։

IV

«Դուն պիտի մեռնիս, եթէ չսիրես»...

Դժուարին, յամբ քայլերով, վիրաւոր, մանու չափ պարտասեալ հոգիով, ամայութեան և մենակութեան ուրուական զգացումով մը Տարիա իր սքանչացողներուն լուսի ամբոխին մէջէն գնաց ապիտակ ծաղիկներով ծածկուած իր կառքը, վեր ելաւ, և Վիմիալի ճամբով քշել տուաւ դէպի Ավենտին։

«Դուն պիտի մեռնիս, եթէ չսիրես»...

Ամրան գիշերը տօթագին էր։ Սակայն Տարիա կը դողդողար, կարծես ձմեռ եղած ըլլար իրեն համար։ Վերարկուին մէջ փաթթուած էր իբրեւ տառատոկի մը մէջ։ Ցոգնած, ուժասպառ, գոգցես ծանր հիւանդ, իր գլուխը կրթնցուցած էր բարձերուն դէմ։ Ամէն առնն այսպէս կ'ըլլար երգելէն վերջը։

Իրեն ա՛յնպէս կը թուէր թէ իր հոգիին մէկ մասը երգի շեշտերուն հետ օդին մէջ ցնդած էր, իր կեանքին մէկ կտորը հոսանուտի մը պէս սահած էր։ Ամէն ներկայացումէ վերջ սա՛ զգացումը կուգար իրեն վրայ թէ հանրութեան ցանկացող, յայրատ աչքերուն առջեւ կը մերկանար, սասրին խուժանի մը ներկայութեանը կը հանէր իր հաղուստը կատր կտոր, մինչեւ որ իր՝նաբ վերջին քօղն ալ և ամէն կերպով հոլանի կենար հասարակ նայուածքներու առջեւ, ինք՝ որ Աստուծով լեցուած էր, քրմուհի մին էր։ Ամոթը կը պաչարէր զինքը, վհատութեան մը ղղացումը, որով իր ամէնէն վսեմ բանը՝ գեղարուեստը՝ իբրեւ նուաստութիւն կը համարէր։

«Դուն պիտի մեռնիս, եթէ չսիրես»...

Իր հոգեկան տրժանապատուութեան խորունկ հիւանդութիւնը այսօր ալ պատած էր զինքը, որովհետեւ այսօր ալ դարձեալ թատերաբեմին վրայ մերկացած էր ինքզինքը, այնքան մերկապարանոց, հակառակ իր անձին բրած իր ուխտէն քաշուելու համար այլեւս, այլեւս հրապոյրի կեր չընելու զինքը։

Ցաճախ կը կարծէր որ իր ամբողջ «արուեստ»ը հիւանդութիւն մըն էր միայն։ Սիբիլլաները, հնութեան այս տեսանողուհիները, Քրիստոնեայ սնապատուորները ևս իրեն համար մէյ մէկ հիւանդներ էին։ Իր հիւանդութիւնը ա՛յն էր որ թատերաբեմին վրայ իր մարմնացուցած կնոջական տառամթիք դէմքերուն ամբողջ շարքը ո՛չ թէ առերեւոյթ խաղ մըն էր, այլ իրականութիւն, անոնց բոլոր վիշտերը և տառապանքները, բոլոր անոնց ճակատագիրները և աղէտքներ իր վրայ կը դարձ։

Ներկայացնելու իր վսեմ արուեստին վրայ կը խօսէին. կը տօնէին զինքը, կը մեծարէին, կը պաշտէին. զինքը կ'անուանէին հրաշալի, հոյակապ, բայց ինք չէր ըմբռներ, երբեք ըմբռնած չէր։ «Ներկայացման արուեստ»ի իր ամբողջ յարմարութիւնը ուրիշ բան չէր իրեն համար եթէ ոչ՝ ներկայացուած դէմքերուն կեանքին հիւանդագին ընդունակութիւն մը։ Ասիկա պարծենալու բան է մինչ։ Աւելի ցաւալի է։

Այսօր մանաւորապէս սառտիկ վրդովուած էր։ Բայց այսօրուան յանցանքը անծանօթի մը կողմէ իր ականջին փսփսացուած խօսքերն էին։ Եւ այսօրուան կացութեան պատասխանատուն էր ա՛յն նուագապարդարը (Վակներ), զոր երգած էր։

Տարիա Լանթէ կը խորշէր Ռիչարդ Վակները երգելէն։ Ամէն առնն որ զայն ներկայացնէր, իրեն մէջ կը յուզուէր թատրոնի կ'ելնէր ամէն ինչ որ կնոջական էր։

Ներկայացումէ մը վերջ բաց կառքով տուն վերադարձած պահուն, գիշերային Հռոմին մէջ այն վագքը խորունկ հնչառութիւն մըն էր իրեն համար, կարծես թեթեւացուցիչ հառաչանք մը։ Բայց այսօր թեթեւութիւն չէր զգար, այսօր ամէն բան կը լեցնէր զինքը պռուացող հակապատկերներու նման։ Քաղաքին մենաւորութիւնը Սանթա Մարիա Մաճիօրէի անմիջապէս եռեւը, չորս կողմի խոր լռութիւնը, լուսափայլ գիշերուան հանդիսաւորութիւնը, ինչ որ ուրիշ ատեն իրեն վրայ բալասանի նման կ'ազդէր երաժշտութեան թալկութեամբ, ծափերու որոտումով, այսօր իրեն համար կորսնցուցած էր ամէն հմայք։

(Շարունակելի)

ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՂՃԷՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ. դումարուեցաւ երէկ առաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պարտիարքին և ատենապետութեամբ Տիրան էֆ. Աշնանի։ Ներկայ էին՝ Գէորգ Ալանեան, Տօքթ. Աճէմեան, Տիգրան Թօքաթեան, Վահան Սուրէնեան և Մկրտիչ Սասանեան էֆ.ները։

1.—Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան անդամները հաւաքական գրով մը հրաժարական մատուցած էին իրենց պաշտօնավարութեան շրջանին լրանալ պատճառաւ։ Ժողովը ընդունեց Հոգաբարձութեան հրաժարականը և նոր ընտրութիւն կատարելով, հետեւեալ կերպով վերակազմեց Հոգաբարձութիւնը.

Յարութիւն էֆ. Ասլանեան
Գրիգոր էֆ. Էվէրեանեան
Խաչիկ էֆ. Մօրասանճեան
Մարթէն էֆ. Յակոբեան
Մաղսուտ էֆ. Շահպազեան
Նշան էֆ. Ղուկասեան
Տոքթ. Ս. Սեդրոսեան
Տոքթ. Վ. Թորգոմեան։

2.—Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնավարութիւնը շրջանին լրանալը պատճառաւ հրաժարական մատուցած ըլլալով, ժողովը որոշեց հրաւանգ ղրկել նոր ընտրութեան։

3.—Պիլէճիկի Առաջնորդին կողմէ պատրաստած տեղեկագիր մը կը յայտնէր որ վիճակին Քաղաք. ժողովի ատենապետը իր բնակութիւնը այլուր փոխադրած ըլլալով, անոր տեղ Օհանիկ էֆ. Պասմաճեան անդամ կարգուի։ Ժողովը հաւանեցաւ և հաստատեց։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ շրջանաւարտ կարգին ամփոփագիտութեան բերանացի հարցաքննութիւնները տեղի ունեցան երէկ վարժարանին ամփիթատրոնին մէջ։ Քննութիւնները կը վարէր նոյն ճիւղին ուսուցիչ Միքայէլ էֆ. Շամամճեան։ Շրջանաւարտները հետեւեալներն իսօսցան.— Կարապետ Քիւրքճեան հարստութիւն եւ արտադրութիւն։ Արամ Տէօքմէճեան ազնաստութեան բաժանում։ Գասնիկ Թուղլաճեան արժէք եւ գին։ Արտաչէս Սարգիսեան վարկ։ Հայկ Գուրգէն առեւտուր եւ հաղորդակցութիւն։ Ռաֆայէլ Շիշմանեան ելեւմուտք։ Խոսրով Բաէեան պետութեանց հասոյթի աղբիւրներ։ Միսաք Արիսողոմեան հանրային պարտիզներ։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպ., Նշան էֆ. Ղուկասեան, Սիմոն էֆ. Զէօժդիկեան, ուսուցիչներ և նախկին շրջանաւարտներէն ոմանք։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ.— Գաբգիւղի Մխիթարեան վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը պիտի կատարուի այս կիրակի օր, 24 Յունիս, ժամը 7ին։

** Այսօր, էկսօրէն եւաքը ժամը 2½ին, Բանկալթի Մխիթարեանց վարժարանին մէջ կը կատարուի տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Վաղը, կէսօրէն եւաքը ժամը 2ին նոյն տեղը կը կատարուի Անարատ Յղութեան Քոյրերու վարժարանին մրցանակաբաշխութիւնը։

ԱԶԳ.— Յառաջիկայ կիրակի, 24 Յունիս, Տօն Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Սրբոյ Էջմիածնի, Դպրաց Դասուս հաստատութեան 6րդ տարեդարձին առթիւ Ս. եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Վահան Ծ. Վ. Պարտիզակցի հանդիսաւոր վերաբերմամբ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, և յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի հանգուցեալ հիմնադրաց, դպրաց և բարերարաց յիշատակին համար։

Զայս կը ծանուցանենք ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիտաց Դպրաց Դասու.

Ատենադպիր — Ատենապետ
Լ. ԱՒԱԳԵԱՆ — Ս. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

20 Յունիս 1907
Գում-Գաբուի Դուրս

ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԵԱԿ ՏՈՒԱՄԸ

Ամսոյս մեր Թղթակիցը Լ. էֆ. Տէր-Յարութեանեան հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ մեզի այն երեակ տեսարան վրայ, որուն ականատեսը եղեր է։—

Մայիս 1ին Ամասիոյ Սասատիա թաղը երեակ ոճիր մը գործուեցաւ։ Ապրիլ վարժարանի աւագ ուսուցիչ, Զարշամպացի Մկրտիչ էֆ. Քէչէճեան գրեթէ վից ամիսներէ ի վեր սիրահարած էր բաղդատական հասարակութիւնի Լուսնթագ անուն օրիորդի մը։ Քանի տղան դիմումներ ըրաւ օրիորդի ձեռքը խնդրելու համար, բայց ի զուր։ Աղջկան պարագաները (քանի որ մեր չունէր) և տեղւոյն քարոզիչ Պատ. Տ. Տամպալեան սաստիկ հակառակեցան արգիլեցին, տարակելով թէ տղան Լուսաւորչական է և անհաւատութեան նշաններ կը տեսնուին վրան։ Նրա ծիգերուն հակառակ, մյուս կողմի օր օրիորդին հանդէպ երիտասարդի սէրը կը սաստկանար և Մկրտիչ իր պագայ յոյսը անոր վրայ կեդրոնացած էր. առանց անոր ամէն բան ոչ ոգեղ կ'երևար. կարծես մոռացած էր։ Վերջապէս անցեալ օր գիշերը լաւ մը տարբերել վերջ, օրիորդին տունը գնաց, վերջին ճիգ մը ընելու Օրիորդին հարմացեալ քրոջը նիրելու ժամանակը երեցաւ առաջարկեց աղջիկան թէ կը փափաքի՞ իրեն կնութեան գալ Օրիորդը թէև համամտութիւն ցոյց տուաւ, սակայն մեծ քոյրը անմոռնոտմամբ սա խօսքը «Քեզի պէս որիկայինն մեզ քոյրս չի՛ Մկրտիչ վից ամիսներէ ի վեր ապրագանարէն լսած նախատական խօսքերէն, մանաւանդ այս վերջին անարգական նախատասութիւնէն ա՛լ անյուզուելով, ինքզինքէն ելած՝ նախ ի վերջերի երկու հարուածով մի քանի գետին տապալեց, երրորդ հարուածով մը իր սիրուհին և վերջին ալ դէմը իր բերանը պատպեցով, կեանքի վերջակէտը դրաւ։ Մկրտիչի մարդ սպանական եղաւ։ Ոճիրին յաջորդ օրը, օրիորդը իր ձախ տարեկին առած մահացու վէրքին չկրնալով դիմանալ մահացաւն կնքեց։ Սրունքին վիրաւորուած մեծ քոյրը Մարդուանի հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ. վէրքը չատ վնասակար չերևիր։ Տարաբաղդ Մկրտիչի գրպանէն նամակներ գտնուեցան եղբօրը և իր մէկ բարեկամին ուղղուած։

Անհատական գրեանքներ, զորս կը հրատարակենք իբր շահեկան էջ մի անձնասանի մը հոգեկան վիճակին...

Ամենասիրելի եղբայր իմ
ԱՐՇԱԿ ԷՖ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ
Մարզուան

Առաջին փափաքս է եթէ կը սիրես, չցաւիլ սարսամ մանուանս մը կեանքիս թելը այսպէս վաղահասի կարելուս պատճառները մանրամասնորէն թուել չատ երկար պիտի ըլլար թերևս քիչ մ'ալ ձանձրացուցիչ։ Մի՛ պարաք կը համարիմ սակայն բան մը աղջկան մը սիրահարուած էի, բուն ձեռքը խնդրած էի 6 ամիս վեր և չատ դարձուած քնելի մեր մեր ունենալուն։ Թէպէտև անձամբ այդ աղջիկը, բայց թէ տեղւոյս Բաղդասկան հասարակութեան աղջկանց վարժարանին վարժարանի հոն էր։ Անունը Լուսին էր և իրապէս հանգիստ ունէր, որովհետև առաջին անգամ տեսնելուս գրաւեցաւ սիրահարուեցայ և անկէ վերջ ամիսներ ալ եղաւ մարել սիրոյ այդ կրակին մէջ։ Երբ զգացի թէ առանց սիրոյ անկարելի է, որոշեցի զինքս մոռցնել սա յուսով որ եթէ հոն ցանք միանալ գէթ հանդերձեալի գերեզմանէն անդին պիտի միանանք երջանիկ պիտի ըլլանք։ Ունեցան դրամս ձեզի կը յանձնեմ։ Այդ դրամիմայն պիտի գործածէք «Ամասիոյ Հայ կնոջ» ուսումնասիրութեան դած տասնեակ մը ոսկանաւորներու մէկ հատորի մէջ հրատարակման ձօնուած պիտի ըլլայ տարիներէն ձեւով։ «Հոգիին առ պաշտելի փուտուոյս՝ Օր. Լուսին Մէյրէմկիւլի մասիա»։ Գալով գերեզմանիս գրուան պարզ քար մը կը գնէք անոր սա տողը միայն կուզեմ որ գրէք։ «Բոլոր զոն մը»։ բնականաբար անոնք մանանուն կը գնէք։ Հոն Փարքրոնս պէտք եղած հոգածութիւնը վրայ պարտք կը դնեմ։ Ծնողքիս բոլոր ազգականներուս կարօտալից բևներս հաճեցէք հաղորդել։ Թող ցաւ մի՛ չտա թող յիշեն զիս։ Ազնիւ Բարեներս Տ. Տիգրանոյենին։ Սարգիս եղբօրս հետ ազէկ եղէք, հիմա եղբա՛ր մնացիք, իմ կարօտս և սիրանկ առէք և փոխադարձաբար մի՛ ցաւիք, յիշեցէք զիս միշտ։ Ամենայն բարով. Աստուած ձեր հետ ըլլայ միշտ։ Դուք գտնէ երջանիկ ապրեցիք։

Դիքբախս եղբայրդ
ՄԿՐՏԻՉ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

Ց. Գ.— Հոս դարձեալ կը կրկնեմ։

ձեզի յանձնած դրամս ոտանաւորներս և ուսումնասիրութեանս հրատարակման պիտի ծառայեցնէք։ Թերևս չատերը չատ բան ըսեն, բայց դուք ականջ պիտի չկախէք և փափաքս պիտի իրականացնէք, որովհետև ան պիտի ըլլայ միայն դիս ապրեցնող աղուոր յիշատակ մը, ո՛րքան ալ անչնչոտ բան մը ըլլայ։

Սիմեքերեմ էֆ.ի քով ունիմ 14 օսմ. ոսկի և 15 մէջիտ, ինչպէս նաև գիրքերս. անոնց ամբողջը առնելով գրքիս հրատարակիչը ծառայեցնելիդ փափաքելի է։ ՆՈՅՆ

Ամասիա, 15 Մայիս.

×

Սիրելի բարեկամս

ՄԻՆԵՐԵՐԻՄ ԷՖ. ՄԱՏԻԿԵԱՆ

Մենք բարվ. մի՛ ցաւիր երբեք պիոյ զոհ բարեկամիդ վրայ, մինչև կը փափաքի որ միշտ յիշես զիս Աղէկաւոր տղերս չեմ ուզեր գրել, թէպէտև կըրնայի արցունքներս խլող տողեր արտաբերել։ Ձեզի տուած թուղթէ ծրարս Արշակ եղբօրս յանձնեցէք որ պիտի հրատարակի իրը իմ վերջին ու միակ յիշատակ. գիրքերս ալ եղբօրս յանձնեցէք, և որքան կրնաք դուք ալ աշխատեցէք ծախելու յարմար գիներով։ Գիրքերուն և մեռցած գրամիս համար դուքսը գրքիս հրատարակման ծախքին պիտի տրամադրուի։ Մեռցած 15 մէջիտս և 14 օսմ. ոսկիս մօտ կը յանձնեմ, զոր վերջը Արշակ եղբօրս յանձնելիդիդ կը խնդրեմ։ Ինչպէս գիտէք, Թոռնիկ էֆէնտիին վրայ 5 ոսկի պանդիզ մնացած է, 2 ակատոմանի և 6 գաղտնի գիները ղեղչլով մնացեալը յարձեալ Արշակ եղբօրս տարերիդ փափաքելի է։ Աղէկին վրայ ունեցած պանդիզս իրենց կը թողում, այսինքն եկեղեցիին պանդիզելով զիս և եկեղեցիին բակը թաղեն, իրենց դրած օրէնքին համաձայն։

Օսլայագործին մնայն, աղէկ չեմ գիտեր, կարծեմ 10—12 ղ. պարտք ունիմ. կը վճարէք, յետոյ Իմիրզեանցներուն շրջանակի մը պարտք ունիմ, գինը հանկնալով վճարեցէք, ինչպէս նաև Ժանկոչեան էֆ.ին 6 ղրդ գուլպայի. ա՛լ ուրիշ անդ պարտք չունիմ. այս ամէնը որքան որ ճանձրոյթ պիտի պատճառեն ձեզ, բայց խնդրեմ յանձնաւէք և մի՛ կոտրէք սիրոյ զոհ դժբաղդ բարեկամի վերջին փափաքները։

Բարեկամդ

ՄԿՐՏԻՉ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

15 Մայիս 1907

ՀԱՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բարիզէ հասած մանաւոր հրաւիրագրէ մը ուրախութեամբ կը տեղեկանանք թէ Վահ. Թընկրը եալէր բաչի քեռորդին Օր. Մարի Թընկրի և Ծանօթ վաճառական Արմենակ էֆ. Մանուկեանի եղբօր Արտաչէս էֆ. Մանուկեանի ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեւաբթի 8 յուլիս 1907 Բարիզի Ս. Յովհաննէս Միրուիչ եկեղեցիին մէջ։

Այս բարեդէպ խնամութեան առթիւ խմբագրութիւնս իր խնդակցութիւնը կը յայտնէ երկու կողմի ընտանեաց։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

3 Յուլիս 1907

Ֆրանսական 3%	(95.—)	94.90
Օսմանեան Միացեալ	(95.50)	95.37
Երկաթուղի	(163.—)	163.—
Պանք Օթթոման	(705.—)	707.—

Փակագիծի մէջ եղածները երէկուան գիներն են։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՀԱՔ

Ասլիյէ Նէզարէթը ճէլիլէսի միւհիմմէ վէ շիֆրէ գազէմի միւմէյիզի սատա. Սատէտատին պէյ էֆ. հաղրէթլէրինէ թէբգիէն րիւթպէի Ուլա սընդիքը էվվէլի թէվֆիհ պուլրումուշ ապր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ կամ յարակից մէկ ճիւղը կիրարկելու համար Կայս. Բժշկան վարժարանէն տրուած վկայագիրները և արտօնագիրները պէտք չէ ոչ մէկ բանի փոխարէն ուրիշի յանձնել կամ աւանդ ձգել։ Հետևաբար, Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ որ այդ վկայագիրները կամ արտօնագիրները թէ՛ աւանդ ձգողները և թէ աւանդ ընդունողները օրէնքին տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին։

ԴԱՒԻԹԻ Օսմ. ընդհ. հիւպատոս կարդացաւ Բեկերսպուրգի դեսպանատան Բ. քարտուղար Մէհմէտ Ալի պէյ։

ՊԱԹՈՒՄԻ ընդհ. հիւպատոսարանի փոխ-հիւպատոս և քանչլար կարգուեցաւ Աթէնքի դեսպանատան կցորդ Բոսթանթին էֆէնտի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Էմբէրիալի մարքիզը և մարքիզուհին, որոնք Արիմէք պահանջով Պէշիքա գացած էին իտալական նաւարաժինը այցելելու, երէկ Պոլիս դարձան։

*** Այսօր, իտալական Ազգ. ժողովը, այսինքն Կարիպալտիի ծննդեան հարիւրամեակը մեծանուէնս պիտի կատարուի նաև Պոլսոյ իտալական գաղութին կողմէ։ Այս գիշեր փայլուն հանդէս մը պիտի տրուի Սօչիէթէ-Օբէրայա Իթալիանայի սրահին մէջ որ պիտի լուսազարդուի։ Պիտի կարդացուի հանգուցեալ նշանաւոր բանաստեղծ Ճօզուէ Քարդուչչիի դամբանականը իտալացի հերոսին վրայ։ Ցեռոյ սեղան պիտի տրուի և Բրթի-Շանի Ամիկիթսորոնին մէջ ալ չքեղ ներկայացում։ Կիրակի օր ալ Սօչիէթայի մէջ պիտի կատարուի բացումը Կարիպալտիի կիսանդանին և հանդէս մը պիտի կատարուի։ Ցիշատակելի է որ Կարիպալտի պատուակալ նախագահ եղած է Սօչիէթէ-Օբէրայա ընկերութեան։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ որ Ռումանիոյ Կարլ թագաւորին յանձնեց Իմիթիալի ականակուռ պատուանշանը, այսօր Պուքրէշէն կը մեկնի Պոլիս։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին մնացը ուղեցուշ մը երբ մեռնի և արա. ժառանգորդ չունենայ, այդ միայնը պիտի կրնայ գործածել հանգուցեալին աղջիկը։

ՆԵՐՈՒՄ.— Թէսպիհնէի ձէմմա, որ ապանութեան մը համար 15 տարի թիապարութեան դատապարտուած ըլլալով կեդրոնական քանտը կը դտնուէր, անբուժելի հիւանդութեան մը ենթակայ ըլլալուն համար, Կայս. Ներման արժանացաւ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՇԱՆ.— Դերման կառավարութիւնը Բրուսիական թագ պատուանշանին Ա. կարգը տուաւ Երզանգէմի կառավարիչ Ալի էֆէնտի պէյի։ Ռումանիոյ կառավարութիւնը Ռումանական թագ պատուանշանին Բ. կարգը տուաւ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Պէհա պէյի և Աստղ պատուանշանին Բ. կարգը՝ Կրթական նախարարութեան Խորհուրդին նախագահ Նալլ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այս պատուանշաններուն գործածութիւնը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ազգ. ժողովն առթիւ այսօր նոյն դեսպանատան մէջ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի։

ՀԵԾԵԼԱՆԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.— Իկսամ կ'ըսէ թէ Պոլսոյ մէջ առայժմ կ'երթայ հեծելանիւթի գործածութիւնը։ Զենք ուզեր քննել թէ փոխադրութեան այս միջոցը ո՞րչափ առողջապահիկ է, քանի որ նստողին միշտ ծուռ դիրքը վնասակար է թոքերու։ Սա ստոյգ է որ հեծելանիւթը աւելի խնայողական է կառքէն և ձիէն։ Սակայն այս գործիքը հանրութեան համար փոխադրի նոր աղբիւր մը բացած է։ Պոլսոյ բնակչութիւնը աւելցած է և փոխադրութեան միջոցները, թրամուէյ, կառք, ձի, լեռնակիր, նոյն համեմատութեամբ աւելցած են։ Փողոցներու լայնութիւնը իսկապէս անբաւական է գլխաւոր պողոտաներու համար, ուր անցուդարձը այնքան խիտ է։ Այս պայմաններուն մէջ, հեծիտոն քալողներու համար տեղ չի մնար։ Քալողները ամէն վայրկեան ճղմուելու վտանգին տակ են։ Կառապաններու և թրամուէյի առաջնորդներու աղմուկին ու պոչուտքին, բեռնակիրներու գոռում գոչումին և հեծելաւորներու աղաղակներուն չեն գիտեր թէ ո՛ւր փախչին։ Ժամանակին որոշուած էր որ բեռնակիրները, սայլերը և բեռնաբարձ կենդանիները կողմնակի փողոցներէ երթևեռկեն։ Այս որոշումը կարելի է գործադրել նաև հեծելանուագներուն համար, որոնք ոչ է կանոնի ենթակայ չեն և պէտք է անոնց արշիւթացութիւնը չափաւորել։

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԹԻՒՆ վարժարանը պիտի փոխադրուի Բժշկական վարժարանը։ Այս առթիւ այդ վարժարանին մէջ պիտի չթուին երկաթեայ 12 վանդակներ, ուր կասդած չունենը պիտի դրուին։

ՅՈՒՆՈՅ Տ. Եսաքիմ Պատրիարքը Ռուսիոյ Զարին նուէրեց Սեվանիկի Սայա-Սօֆիա եկեղեցիին մէջ դտնուած Ս. Նիկողոսի մէջ նկարը, որ գեղարուեստական մեծ արժէք ունի։ Այս նկարը դրուած է չքեղ տուփի մը մէջ, որ ռուսերէն և յունարէն կը կրէ հետևեալ արձանագրութիւնը, Պատրիարքական նշանովը. «Ա.ա Ա. Նիքօլա Բ. խիստ հաւատացեալ և հոգոր կայսր հանման Ռուսիոյ, Եսաքիմ, Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, Պոլսոյ մայր-եկեղեցիին օրհնութիւններով»։ Այս պատկերը Զարին պիտի մատուցանէ Մոսքուայի Ցոյն վանքին մեծաւորը, Պատրիարքին մէկ ինքնագիր նամակին հետ։

ՀԵՌԱՍԱՑՆԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Սեվանիկ բնակող Ռոստոֆ Ցոն անուն անձ մը մենաշնորհ խնդրեց Սեվանիկի մէջ հեռաձայն հաստատելու և չահագործելու համար՝ հասոյթին 100ին 10 Հիճազի երկաթուղիին յատկացուելու պայմանով։ Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը կը քննէ այս ծրագիրը։

ՌՈՒՍ դեսպանատան խորհրդական Մ. Սվէչին, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր երէկ Պոլիս վերադարձաւ Արեւելեան ձեպընթացով։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.— Կրթական Նախարարութիւնը նկատելով որ վարժարանի կարգ մը ուսուցիչներ սրճարաններու մէջ նարտ, սամա և այլն կը խաղան, ինչ որ անհամապատասխան է իրենց ուսուցչական հանգամանքին, ծանոյց անոնց կողմ որ ուսուցիչները զգուշանան նիւթական ու բարոյական պատասխանատուութիւն առաջ բերող այդ տեսակ պարագաներէ։

ՀԻԵԱՆԵՐՈՒ Խալամ Պաշի Գիւմագամ Մուչ Էէվի էֆ.ի ընտրութեան 3ՐԴ տարեդարձին առթիւ չնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան խալամարանին մէջ։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԳՈՐԾԸ.— Գրած էինք թէ Առևար. Բ. դատարանը մանկ հուչակած էր Մարիս Լիպովվից և Վիլիամ Շօրէ ընկերութիւնը։ Սակայն, Վիլիամ Շօրէ կարգ մը կեղծարարութիւններով և խարդախութիւններով ամբաստանուած ըլլալով, Լիպովվից դիմած էր և խնդրած էր որ իր անունը վերցուի այդ մանկութեան գործին մէջէն։ Դատարանը հաստատելով Մ. Լիպովվիցի անմեղութիւնը Շօրէի խարդախութեանց մէջ, անոր վրայէն վերցուց մանկութեան վճիռը։

ՇԵՐԱՄԻ ԵՒ ԽՈՉԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Իտիրնէէն կը գրեն թէ խոչակի բերքը պակաց յոյսերը։ Արտադրութիւնը չատ ազէկ է թէ տեսակով և թէ քանակով։ Այս տարի թէև բուծուած հունոը անցեալէն 100ին 20-25 պակաս էր, սակայն արդիւնքը առատ եղաւ։ Թէեւ Իպրնէի չրջակայքի բերքերու մասին ստոյգ լուր չկայ, բայց ամէնքը 2 միլիոն քիլօկրամ կը հաշուուի։ Մեռաքսի արտադրութիւնն ալ յոյս կայ թէ լաւ ըլլայ։ Գիներեր գոհացուցիչ են։ Հրապարակին վրայ ազէկ տեսակին քիլօկրամը ծախուած է 22½ ղրշ.ի, օսմ. ոսկին 123էն։ Միջին տեսակը ծախուած է 19-20 ղրշ.։ Գիներ որ տեսնուած չէին երկար ժամանակէ ի վեր։ Բէօքրիլիէն ալ կը գրեն թէ խոչակի բերքը այս տարի չատ լաւ է։ Յունիսին սկիզբէն ի վեր չրջակայքներէն խոչակ կը ժամանէ միշտի վայրը։ Վերջին օրերս քիլոն 20էն 23 ղրուշի բարձրացած է, բայց յուսալի է որ մինչև 25ի բարձրանայ։ Բէյօղլիի մէջ ու չրջակայքները տարեկան 200,000 քիլօ խոչակ կը հանի, որոնց գրեթէ ամէնքն ալ կը ղանուին տանտրնիզի չափ տեղական գործարաններու մէջ։ Շինուած մեռաքներ մեծ յարգով կը վաճառուին Իտալիոյ ու Ֆրանսայի հրապարակներուն վրայ։ Առաջնակարգ մէկ քանի չերամարդներ մոգիր են գործարան մը հաստատել մեռաքներու պատրաստութեան համար։ Այգիներու և պտուղներու վիճակն ալ գոհացուցիչ է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԻՆ կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ Յուլիս 1/14էն կ'ուաբտին 100էն 4ով մաքսային Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն թիւ 9 կրօնին, 1901-905ի 100էն 4ով Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն թիւ 4 կրօնին, և 1896ի 100էն 5ով Օսմ. փոխառութեանպարտաթուղթերուն թիւ 22 կրօնին վճարմանց պայմանաժամը։ Այս կրօնիներուն, ինչպէս նաև անցեալ Յունիս 2/15ի վիճակահանութիւններուն մէջ ամորթի չանող պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Յուլիս 1/14էն սկսեալ Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ կիչէներուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամը 10էն մինչև 2½ կէսօրէն յետոյ, բայց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը, ժամը 10էն մինչև կէսօր։ Ի փոխարէն այդ կրօնիներուն, որոնց հետ գտնուելու են թուակիր պօղարդներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Պանքային Սընտուկին, Ղալաթիա, իր չրջարերութեան թուականէն 10 օր յետոյ։

ԻՆՃԷ ՍԱՋԻ ընտիր խումբ մը որ կը բաղկանայ Սէվանիկի Բէյճանի էֆէնտի, Ուսի Աֆէթ, Սարբ Օհանիկ, Ցակրոս, Օվրիկ և Քանոնի Նասիպ էֆէնտիներէ, այսօրուընէ սկսեալ ամէն չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ ժամը 9էն մինչև կէս գիշեր Մանգ-Կղլիի նուագատոյնին կաղինոյին մէջ կը նուագէ։

ՀԱՍԱՆ Էֆ.ի Զաւեշտախուսքը այս շաբաթ գիշեր, առաջին անգամ ըլլալով Սկիւտարի մէջ պիտի ներկայացնէ Զեմիրեհ անուն գեղեցիկ թատերախաղը, որու վրայ երկար սաեսնէ ի վեր փոքրեր կը կատարէր խումբը։ Այժմէն իսկ պատրաստութիւններ կը տեսնուին այս գեղեցիկ թատերախաղը յաջողութեամբ ներկայացնելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՈՃԻՐ.— Բարակէօմրիկի կողմը բնակող սրճեղի Մէհմէտ անուն 25 տարու երիտասարդ մը երէկ առտու, Պայազիտ, Մաքսաքաղաք ճառատէսի, դանակահարուած Եաչարի խանութը գնաց և անկէ ուզեց իր ուզեցած երկու մէճիտի պատանքը։ Եաշար առարկեց, և մերժեց վճարել։ Սակէգ կռիւ մը սկսաւ երկուքին միջև, երբ Մէհմէտ դաշոյնը քաշելով յարձակեցաւ Եաչարի վրայ և զայն վիրաւորեց մարմնին զանազան կողմերէն։ Ոճրագործը փախաւ և վիրաւորը խանութէն դուրս իջցուցաւ անոր եղբէն, սակայն երբ հասաւ պահականոցին առջև, դիտապատ գլուխ ինկաւ մեռաւ։ Մարդասպան Մէհմէտ կը փախչէր դէպի Պայազիտի հրապարակը։ Այս պահուն կոչիկի կողապարագործ Մէհմէտ անուն մէկը զայն ուզեց ձերբակալել, բայց սՕրագործը իր զէնքը դարձուց անոր և զայն ալ վիրաւորեց։ Եղբը հոնկեց ալ փախաւ և մտաւ Եոլկէչչի խան, ուր խոնարհ Խաչիկ աղա տեսնելով որ մէկը դաշոյն ի ձեռին կը վազէ, փորձեց զայն բռնել. բայց մարդը խանին դրան մօտ լուսայատակ Աղաթան Քիրլիսոի խանութին առջև վիրաւորեց նաև խոնարհ Խաչիկը։ Ոճրագործը դարձեալ փախաւ, սակայն քիչ ետք ոստիկանական քննիչ Ֆէյդի պէյ և գօլթուքճի Մէհմէտ հալածեցին զայն և յաջողեցան ձերբակալել։ Ասոնք ալ երբ դաշոյնը կ'առնէին Մէհմէտէն, վիրաւորուեցան իրենց ձեռքերէն։ Ոստիկանական բժիշկներ քննեցին դանակահարուած Եաչարի մարմինը և հաստատեցին թէ առած վէրքերուն հետևանքով մեռած է։ Խաչիկ աղայի և քաջ լրտեսի Մէհմէտի վէրքերն ալ ծանր ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Մարդասպան Մէհմէտ հարցաքննուելով խոստովանեցաւ թէ իր 2 մէճիտ առնելիքը չտալուն և իրեն հետ կատակի ելլելուն համար է որ դարձած է կաշարը։

ԴՍՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ եղեռնադատ առեանը երէկ 5 տարի թիապարութեան դատապարտեց ձէմալ անուն գործաւորը որ Մեծ-Կղզիի մէջ, աթոռով զարկած էր խոնարհը կարապետի, և այսպէս անոր մահուան պատճառ եղած էր։

*** Պոլսոյ պատժադատ առեանը տարի մը քանտարկութեան դատապարտեց Բօսֆին, որ ծեծած էր ոստիկանական քսմիսէր Ահմէտ էֆէնտին, իր պաշտօնին կիրարկման պահուն։

*** Բերայի Պատժական նախադատ առեանը մէկ չաբաշ քանտարկութեան և դատական ծախքերու վճարման դատապարտեց Մասիսի «Ցնօրէն»-խմբագիր Ենովք էֆ. Արմէնը, որ աննպատակ հրատարակութիւն մը ըրած էր տօքթ. Սիմոնոֆ էֆ.ի մասին։ Դատարանը վճռեց նաև որ այս որոշումը հրատարակուի Մասիսի մէջ և անոր միջոցով ուրիշ թերթի մը մէջ ալ։ Ենովք Արմէն վերաքննութեան դիմած է։

ՆՈՐ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ.— Իզմիրէն կը գրեն Յունիս 16 թիւով.—Երէկ, խիստ տաք առաւօտ մը եւր, հարաւ-արեւելեան ջերմ հովէն եւր, յանկարծ ծագեցաւ մրրիկ մը հիւսիսային հողմի։ Երկինքը ծածկուեցաւ մութ ամպերով, և որոտումներ կը լսուէին անընդհատ փայլակներու ընկերացած։ Տեղատարափ անձրև մը, կարկտի խոշոր հատիկներով խառն, սկսաւ տեղալ, մինչ միւս կողմէն ծովը սոսկալի ալէկոծութեամբ մը կը մռնչէր։ Հակառակ վախերու, նիւթական նշանակելի վնաս մը չկայ։

Իզմիրէն կը գրեն թէ քաղաքին մէջ և շրջակայքը յորդ անձրևներ եկած ըլլալով, արմտիքի բերքը մեծապէս վնասուած է։ Ողողումները այնքան սաստիկ եղած են որ չատ մը ընտանիքներ տուներէն փախած են, վախնալով որ ջուրերը պիտի կոխեն։ Ամէնէն աւելի վնասուած է Մուղանլար գիւղը, որ կէս առ կէս աւերուած է հասանքէն։ Մարդու կորուստ չկայ։

Բուռսէլիի կողմն ալ ողողումներ տեղի ունեցան։ Էվէլանտայի մէջ աղէտքը մեծ է։ Երեք հոսանքներ վայրկենապէս յորդեցան, չատ մը տուներ փլան և 700 տուն ալ վնասուեցան։ Դպրոցն ալ լեցաւ ջուրով, բայց աշակերտները ազատուեցան։ 500 բ՝ակիչ փայտաշէն չրջակայքը։ Վնասները կը հասնուին 20,000 ոսկի, քանի որ այդիներ, արտեր և պարտէզներ աւերուած են։ Սիրունիցայի մէջ ալ վնասները մեծ են։ Տօրանի մէջ կարկուտը փճացուց գրեթէ բոլոր տունկերը։

ՍՐՃԵՓԻՆ ԴԱՆԱՁ.— Հայասար Փաշայի կողմերը չրջուն սրճեվի Մանմուա պղտիկ խնայողութիւններ կ'ընէր և զանոնք կը թաղէր տանը մէջ։ Այսպէս մինչև տիս 12 ոսկի հաւաքած էր։ Անցածները նոյն տեղացի Մէհմէտ անուն ձիավարի մը հետ տեսակցելով, գիշերուան ժամը 3ին տուն գնաց և նորէն քիչ մը դրամ պահեց իր ստորերկրեայ թաքստոցին մէջ։ Բանի մը օր ետքը երբ դարձեալ ստակ պիտի դնէր հոն, ապշութեամբ տեսաւ որ դրամները տեղ մը ջիւնեներ կան։ Սարսափահար, Մահմուա ոստիկանութեան դիմեց խնդրելով, և յայտնեց թէ ձիավար Մէհմէտէն կը կասկածի։ Մէհմէտ ձերբակալուելով ուրացաւ թէև, սակայն յանձնուեցաւ դատարան։

ՍԻՐՈՅ ՎԱԽՃԱՆԸ.— Իզմիրի թերթերը կը պատմեն թէ քանի մը ամիս առաջ Պոլսէն հոն գացած էր Աբոսթոլ անուն երիտասարդ մը որ անցկաղները անձնասպանութիւն փորձեց, բայց ձեռքը դղրալով հրաղէնին գնդակը ուսին քովէն անցաւ գնաց։ Դիպցիները խմնալով փութացին և տարձանակը ձեռքէն առին։ Աբոսթոլ ասկէ առաջ չգնեալով Իզմիրի չրջակայքը ուղեւորած պահուն, նաւային արկած մը պատահելով ուղեւորներէն մէկ քանին ծովը ինկած էին, որոնց հետ կար նաև աղջիկ մը։ Աբոսթոլ ամէն ջանք ընելով աղջիկը ազատեց և այս փրկութիւնէն համարական հոսանք մը ծնաւ 2 սիրուհուն միջև։ Աբոսթոլ ձեռքը խնդրեց անոր, նշանուեցաւ, սակայն խեղճ աղջիկը քանի մը օր յետոյ մեռաւ։ Աբոսթոլ այդ աղէտէն յուսահատած վերջ տալ ուզած էր իր կեանքին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՍ. ՀԷՑ, 2 Յունիս.— Դեսպանախորհուրդը որոշեց չընել նաւային պատերազմներու առնն առեւտրական նաւերը բռնելու դրութիւնը, նկատելով որ եթէ այսպիսի որոշում մը տալու ըլլայ, նաւային պատերազմները աւելի պիտի դիւրանան։

ԲԱՐԻԶ.— Լիպզ Բառօլ կը գրէ թէ Վիլհէլմ կայսեր և իշխան Պիւլովի հետ տեսակցելով, Մ. Էդիսէնի պաշտօնին էր ցրուել գերման կառավարութեան տուած կասկածները ինքնուրոյն վերջին համաձայնութիւններուն վրայ։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Արտաքին գործոց նախարար Մ. Իսվոլսքի մօտերս պիտի ճամբորդէ Պերլին, Բարիզ և Լոնտոն։ Կ'ըսուի թէ այս ճամբորդութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եոզէֆ կայսր և Էտուարտ թագաւոր Օգոստոսին վերջերը պիտի տեսակցին Շլաքդնպուրկի դղեակին մէջ։

ԹՈՒՌԻՕ.— Հոս Մ. Նանանդաց ու Ճարոնի միջև յարաբերութեանց խզման ապացոյց մը կը նկատուի այն պարագան որով Սան-Ֆրանչիսքոյի իշխանութիւնները պաշտօն դտնելու դրասենեակներ վարող հինգ Ճարոնցիներու խնդիրքը մերժեցին՝ վերանորոգելու համար իրենց արտօնութիւնը։

ՈՒԱՇԻՆԿՏՈՆ.— Ճարոնական Առեւտրական սենեակներուն կողմէ Ամերիկեան Առեւտրական Սենեակներուն եղած զեկոյցը սարսռալիք մը կը նկատուի թէ Ամերիկեան ապրանքներու դէմ պոյքոթ պիտի բացուի։ Մ. Նանանդաց կառավարութիւնը որոշեց իր նաւային բոլոր այմերը Խաղաղական Ովկիանոս հաւաքել։

ՎԻԵՆՆԱ.— Զայդ կը գրէ թէ ծավակալ Թոկօ կը գտնուի Հանովը, և ռազմանիթի յանձնարարութիւններ պիտի ընէ Քրուբ Տան։

ԲԱՐԻԶ.— Ուաշինկդընէ կը հեռագրուի թէ Մ. Նանանգաց կառավարութիւնը որոշեր է 16 զրահաւոր ղրկել Խաղաղական Ովկիանոս։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Նախարարաց խորհուրդը որոշեց 124 միլիոն ռուպլ յատկացնել ռուս նաւատորմին վերակազմութեան համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քօսիխ նաւարշաւէն՝ եւր, թագաւորը և թագուհին պիտի երթան Նորվեկիա, յետոյ պիտի անցնին Դանիա, ուր պիտի հանդիպին Զարին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վիճբ Թակեպլաք կը գրէ թէ Քօրէացի իշխան մը եկաւ Լա Հէյ, բողոքելու համար որ Քօրէայի դատէր չեղաւ մանակցելու Դեսպանախորհուրդին։

ՊՈՒԷՐԼԵՆ.— Ռումանիոյ կառավարութիւնը որոշեց մեծապէս աւելցնել բանակին եմատացոյցը։

ԲԱՐԻԶ.— Սակարանին երկու օրուան բաւարարումը ամբոխ հանգամանք մը առաւ և բոլոր գիները հաստատուն են։ Ֆրանս. ռանդը կէս միութիւնս չանցաւ և եղաւ 95, վասն զի վստահութիւն կայ թէ եկամուտի տուրքին ծրագիրը պիտի մերժուի։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերուն գիները լաւ բռնուած են. իսկ Քէյսի Լիոնէ 14 Քր. վրայ դրած և 1155 եղած է։ Օսմ. արժեթուղթերը միշտ կը փնտռուին և Միացեալին վրայ գնումներ եղան։ 95.45ի վրայ կը մնայ։ Բուռմէլիի երկաթուղիի արժեթուղթերը 164 Քր.ի բարձրացան։ Պանք տը Սալոնիքի բաժնեթուղթերուն համար խնդրանքներ կան և գինը 146էն 150ի բարձրացաւ։ Ռիո Թինտոն 2135 Քր.ով սկսաւ և 2110ի փակուեցաւ։ Պղինձի գինն է 92.5։ Լոնտոնի հրապարակին վրայ քսնտիլա ծախսուած է։ Նիւ-Եորքի մէջ ամերիկեան երկաթուղիներու բաժնեթուղթերուն գիները ընդհանուր կերպով հաստատուն են։ Հարաւային Ափրիկէի արժեթուղթերու գիները նորէն իջան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Յունիս 20 Զորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին ճերմակ	օքան	41—41½
Երկրորդ »	»	41—
Խառն		37—39
Զավտարը		35—36
Կարծր առաջին	»	44—44½
Կարծր մէջին	»	41—43

Այսօր 2 վական Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ ԴՐ.

Տեղական դրամ Ա. պարկ		86—
» » Բ. »		85—

ԹՈՓ

Օքան 19—19½ փարա

ԳԱՐԻ

Բէօսթէնճէ	քիլէն	15¾—
Բուռմէլի և Մերսին	»	15½—

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուելացաւ Օ.Ո.	103.31
Երէկ իրիկուն գոցուելացաւ »	103 30
Երէկուան էն բարձր գինը »	103 33
» էն վար գինը »	103.29

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուելացաւ Ֆր.	160 25
Երէկ իրիկուն գոցուելացաւ »	160 37½
Երէկուան էն բարձր գինը »	161.50
» էն վար գինը »	160.25

Շիրքէթը Խայրիէ Օ. Ո.	44.—
Շիրքէթը Խայրիէ Համիտիէ Օ.Ո.	5.40
Միտիլլիի Պանքա	6.12
Սեվանիկի » Ֆր.	148.—
Բոմէրսիալ Ա. Ո.	8.06
Բաքասու Բրէվիլէժիէ Ֆր.	73.—
» Օրտինէռ »	71.—
Իզմիրի քարափ »	586.—
Օսմ. Մպանով. Ընկ. Օ. Ո.	4.22
Թրամվայի բաժնեթուղթ »	9.60
Ժիւիսսանս Թրամվայ »	4.60
» պարտաթուղթ Ֆր.	472 —
Տէրքոսի Ջուրի ընկ. »	317.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	17.30
Բաքափ Կ. Պոլսոյ Ֆր.	439.—
Թրանսվալ	49 —

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.16
Անգլիական ոսկի	109 34
Բօլ	91 20
Մէճիտիէ արծաթ	107.21
» քառորդ	107.10
» մանրուք	104.10

„ՄԱՆԶՈՒՄԻ"Ի ԱՐԿԱԾԱԼԻՑ ԹԵՐԹՕՆԸ — 123 —
ԳՐԵՑ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԱԼԻՍ ՊԵՏԻՆ

Խարտեաշ Մաշը

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

Սէրժի պաչտօնատունէն դուրս եկած ատեն Նօտարը պօռալով,

— Զիս մինակ ձգելով մի՛ երթաք կոպաղիմ, ըսաւ, ամէնքս մէկտեղ մեր տունը պիտի երթանք, օ՛հ երթանք։

Թէրէզի և Ժիւլիէնի նշանացի յայտարարութեան վրայ Սէրժ ընդունեց Նօտարին հրաւէրը։

Երբ Նօտարին Անթիւ փողոցի բնակարանը հասան, Ժիւլիէն հօրը ձեռքերէն բռնելով օգնեց անոր սանդուխէն վեր ելլելու համար։ Նօտարը մինչեւ Զէֆիրին ու Ժագէթ բոլոր ներկանները սրահ հրաւիրեց և չունչ մը առնելով մէկ երկու ագիտէ չաքար բերաւը նետելէ վերջ։

— Բարեկամներս յարեց, ձեզի ըրած թշնամութեանս համար ներողամիտ եղէք, ես ամէն բան չգիտութիւնով ըրի, իմ գէշ սիրտս ծերուկ մը ըլլալս աշխարհք արարած կը վկայէ արդէն։

Սէրժ Նօտարին խօսքը կտրել տալ ուզեց, բայց ծերուկը շարունակելով։

— Կաղաչեմ պարո՛ն, չնորհ ըրէք խօսքիս վերջ մը տամ, գիտեմ որ յանձնածս խոստովանիլը ինձի համար պատիժ մընէ, հետեւապէս ձեր ամենէդ, մանաւանդ տիկին, օրիորդ և Մ. Կարանսիյէ է ներողութիւն կը խնդրեմ, է՛, ըսէք տեսնեմ, ես տիար ծերուկ մընեմ պիտի ներէ՞ք իմ յանցանքներս։

Թէրէզ կատարեալ յարգանքով ձեռքը Նօտարին երկնցնելով։

— Վստահ եղիք որ ամէն բան մոռցած ենք ըսաւ։

— Զենէ՛ ալ հնորհակալ եմ, իմ բարի ծերուկներս ըսաւ Նօտարը, խօսքը Զէֆիրինի և Ժագէթի ուղղելով, դուք մինչև վերջը ինձ չպիտի բաժնուիք ընա՞ւ, տակէ զատ ձեզի երկուքնիդ ալ պէտք եղածէն աւելի պիտի վարձատրեմ։

Զէֆիրին գլուխը շարժելով մտիկ կընէր Նօտարին խօսքերուն. այնչափ տառապած և այնչափ յոգնած էր երիտասարդներուն անմեղութիւնը ապացուցանելու գործին մէջ և հիմա բաղձացուած իրականութեան առջև աչքերէն արցունքի հեղեղներ կը հոսէին, միևնոյն սրամտութիւնն մէջ էր նաև ծերուկ Ժագէթ։

Նօտարը խօսքը Ժիւլիէնի ուղղելով։

Աղջիկս ձեզի այսչափ արհամարհելուս պատճառը ես ալ չեմ գիտեր, վասն սիրոս չէ թոյլատրած քու անմեղ զգացումներուդ չափը սրակելու։

Ժիւլիէն հօրը չգիտունքներէն համբոյր մը քաղելով։

— Այս բաները մոռնանք այլ ես հայրի՛կս, ըսաւ։

Նօտարը յետոյ Բլօտի դառնալով։

— Պարո՛ն, յարեց, իմ Նօտարի պաչտօնս և աղջիկս ձեզի յանձնելու համար ձեռքերնիդ ինձի երկարեցուցէք։

— Ի՞նչ ժիւլիէն իմ կինս... յարեց Բլօտ հեկեկալով։

Այո՛, պատասխանեց Նօտարը, ես տակէ վերջը մէնութեան խորը պիտի թափառիմ, ամէն ինչ ձեր տրամադրութեանը տակն է այլևս, ասոր հետ մէկտեղ հարկ եղած պարագային կրնամ իմ փորձառութենէս օգտուիլ։ Այս կերպով տանս մէջ ընտանեկան վերափոխութիւն մը եղած չըլլար, սա կայ որ ամէն օր սիրածներս շուրջս տեսնելով ծերի ցաւերս պիտի սիրեին։

Ահա այսպէս հաղարապետին թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ հանդիսաւոր թափորով և խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։

Երկու օր վերջն ալ Անժէլինա Վերանիէի ծաղկեան այլ թունաւոր մարմինը յանձնուեցաւ սև հողերուն, որուն թաղման հանդէսին ներկայ գտնուեցան նաև երկու սիրատոչոր սրտերն՝ Թէրէզ ու Սէրժ։

Այս երկու սիրող սրտերն սուգի օրերէն յետոյ կեանքերնին իրարու կապկցին, երջանիկ այս միացումին մէջ, երջանիկ ապագայի մը լեցուն յուսով։ Անժէլինայի ժառանգ ինկած գումարը բարեսիրական նպատակներու ծախսեցին։

Եւ այսօր Բէրլաչէզի գերեզմանատան աջ կողմը անկիւնի մը մէջ մարմարեայ խաչ մը կը բարձրանայ, որուն վրայ քանդուած է Մ. Մօրէն անունը, իսկ անոր հանդիպակաց եզերքը Անժէլինայի հողակոյտը կայ փշալի դալարներու գոգը անհետացած։

Վ. ԵՐԶ.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Նիկոմիդիոյ և շրջակայից մուսալիսի մանարտներու, աղորիքներու և երկաթագործներու գործածութեանը համար Անգլիական քարտիճ, Նիւքասըլ և Էրէյլի լաւ տեսակ հանքածուխի մասնաւոր մթերանոց մը հաստատուած է Իզմիր։

Դիմել նոյն քաղաքը Պուդասյ մէյտանը 32 թիւ. Ռուբէն էֆ. Զրաճեանի երկաթի վաճառատունը։ 13—15

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱԼՓԵՐԻՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒԹ

Առաջին այցելութիւնը Զրի է

Մանգական և աբրոթիտեան գործարանների հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ

ՏՕՔԹՕՐ
ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակայի հիմնապէս կը բժշկէ աբրոթիտեան և մանգական հիւանդութեանց ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, և մանաւանդ դժուարամիզութիւնը։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բաց կիրակի օրէն, կը գտնուի Պահճէ-Գիւղ ծաֆարավանատ. Հանի Գէֆիրի ամիսի թիւ 18, Մարիամաբեան-Պիտիի դարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի 43.5

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՏՔԴ. ՋԷՎԱՀԻՐՋԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑ-ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿՆՈՋԻ ՇԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Փոխադրած է իր բնակութիւնը Գալատիա, Լիւլ փողոց, Թէաթրօ ճամբէսի թիւ 1, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ Եշ, օր ժամը 7-ն աղքատաց ձրի կը նայի։ Բշ., Դշ. Շբ. օրերը կէս օրէն ետքը կը գտնուի իր նախկին գործատունը՝ Լանկա։

Վիրաբուժութեան և կնախտաբուժութեան համար ի կիր կ'առնէ նորագոյն ու կատարելագործեալ մեթոդներ ու ամենավերջին գործիքներ։

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻԻ ԳԱԹԻՍԻ

Տօգթօր Էվ.Լանդիոմ Էվրօբատա թեթա թիգիկի սօն սէյեահաթընտա թրպճա եէնի մուվաֆֆագրյէթլեր էյսէ թիմիչ օլմադա մուսմահիէյհ տախիլէն մուտէյի վէ պէսարէյէլերի իգաճ իսէնէք աղբեր իլաճար վէրմէքքսիզէն ազ մուտէթ զարֆինտա պէլ սօղուգլըզընը գաթիէն թէտավի իտէր. Թէրտիւա իսէնլէրէն իւճրէթը թէտավի խասթալըզ քեամիէն մինաէֆի օլուգտան սոնրա ալընը։

Ղայէթ եէնի վէ Էվրօբատա թաթիգ օլընան սոն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խասթալըզըն մուվաֆֆագրյէթը թամմէ իլէ թէտավի իտէր. հէր կիւն տէօրթճէն օնա գատար կալաթատա, Սանտրգճըարտա Գարագուշ Օթէլինին գարշուսընտա լասմպաճը տիւքքանընըն իւզերինտէ 97 նումէրօլը քէնտի թէտավիխանէսինէ պուլունուր 50—21

ԳՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՅԹ

Սարհուած Զարգարեան Գրատունները Պոլսէ Ընթերցասէրներու Համար.— «Բարեկամ ամենեցուն»։ Տօքթէօր Յակոբոս Կիրակոսեան. գին 15 ղրշ. «Առձեռն Նամակնի» (7)։ «Նշանագիր հայ. և գաղ. մարքայի համար. Ս. Մ. Թանտանեան (5) «Թաղուք պէսէպէմէք» Մ. Էմիրեան (5)։ «Լքուած Քնար» Արտաչէս Յարութիւնեանի (5)։ «Թէ ինչպէս պէտք է պարել» Միհրդատ Ն. Պարսնեան (5) «Հիւծախտի դարմանը» Տքթ. Ե. Ա. Դնանեանի (3½)։ «Երջանիկ մարդ մը» Կասթօն Պէրժրէ (5)։ «Մանր ուսմունք երկրագործական տարբարանութեան և երկրաբանութեան» Ճ. Ֆ. Վ. Ճօնսթրն՝ (4)։ «Բօպէ՛սոն» (4)։ «Ժողովրդական Տարեցոյց» 1907 (3)։ «Ընկերիկը» (բարոյական վէպ) (2)։ Այս 12 հատոր վիպական. առողջապահական, բանաստեղծական ևն. գիրքերը, փոխանակ 60 ղրշ.ի կարելի է առանալ միայն 20 ղրշ.ի փոխարէն Զարգարեան եղբայրներու գրատուններն. գաւառներու համար 1 ղրշ. աւելի, իբր փոստի ծախք։

Հասցէ Զարգարեան Գրատուն, Պոլիս Զաքմաքճիլար, 24—26 10—10

ՓՆՏՌՈՒԱԾ ՏԵՂԸ

Կէտիկ-Փաշայէն մինչև Եէնիքգուլէ բնակողները մինչև հիմա գրեթէ չունէին գեղեցիկ տեղ մը որ կարենային երթալ և ընտանեօք հանգոյցիլց ժամանակ մը անցընել։ Այս ալ գտնուած տեղը գտնուած է հիմա. ամէն անոնք որոնք կը փափաքին գեղեցիկ տեսարան մը, առողջ օդ մը և մանաւանդ հիանալի նուագ մը վայելել, թող դիմեն Նարը Գարուի ծովանայեաց պարտէզը, ուր Միրիճան, Արամպիս, Աբրահամ, Ֆրանկիլ, Սրապ և Ատեփան էֆ.ներու ընտրուած խումբը ամէն կիրակի և ուրբաթ օրեր պիտի նուագէ, դոհ ծգելով նոյն իսկ էն գժուարահաճը։ 3—4

Capsules de Santal Salolé
de A. Colol

Ա. Գոլոլեանի Սանթալ Սալոլէի դաբսիւլ

Զերմամիզութիւն, միզամանի բորբոքում, գժուարամիզութիւն կը բժշկուին Ա. Գոլոլեանի պատրաստած Սանթալ Սալոլէի գաբսիւլներով ինչպէս որ անուանի բժշկաց գնահատութեամբ հաստատուած է։

Գինն է 12 դահեկան

* * *

Capsules de goudron au Baume de tolu
de A. Colol

Ա. Գոլոլեանի խայծդանով Թոլիւի պալասանի դաբսիւլ

Կուրծքի հարուածս, հնչարգելիչ հազ, Էնֆլուէնցա, հին և նոր պօռնիթ, կոկորդի բորբոքում, կը բուժուին Ա. Գոլոլեանի խայծդանաւոր Թոլիւի պալասանի դաբսիւլներով։

Գինն է 5 դահեկան

Վաճառատեղին է Կ. Պոլիս Պանչէ Դարու շաքարավաճառ Հանի Պէքիրի կից Եալտրզ խան Ա. Գոլոլեանի դեղարէից պատրաստութեանց մթերանոցը։

ՇԱՒԻՐԱՅԻ ՊԱՀԲԻՅԻ ԼԷՎԱԶԻՄԱԹ
ՏԱՐԲԻՍԻՆՏԷՆ

Զապրթան իչուն գալօր բօթին 66.20 ղրշ., զապրթան իչուն եալընը բօթին՝ 50, Սապքիրը Շահանէ իչուն գնտուրա՝ 40, ուէվէ սէրիսանէն չիզմէ՝ 139, պազը զապրթան իչուն վիսէլա չիզմէ՝ 130, Սապքիրը Շահանէ իչուն վակնէսէն չիզմէ՝ 93.20։

Պալատա մուհարբէր բօթին գալօր իլէ բօթին վէ չիզմէլէր իլէ գնտուրարար հիլարինտա մուրագամ ֆիյաթլարը լա թարիպի էօհտէսինտէ օլուսա իչպուրսմի հաղիրանըն 21նճի բէնճէչնպէհ կիւնու ազշամը սաաթ ութուլա գասար 100ամ 3 թէնգիլ գասուլ իսկէճէյինտէն օլվէճէկլէ թէնգիլէ բաղիպ օլանլարընն թէէմինամ ազչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրինի միւսթահսրպէն չուրայի պարիյէ լէվազիմ սարիբէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

16 Հազիրան 333 3—1

ՎԱՐԶՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Պոլիս, Պէշը էֆէնտի Քիւթիպխանէսի ճատէսի, Քաթրրճի օղլու խանին կարգը. այժմ Բէժիին Պոլսոյ վարչութեան հաստատուած իսարին տակի երկու մեծ վաճառատունները և յանձնակատարներու (քոմիսիոնճի) յարմար 30է աւելի գրասենեակները վարձու պիտի տրուին։

Այն վաճառատունները կամ սենեկները վարձել ուզողները պէտք է դիմեն նոյն տեղը, Աբեանաքեան խան, հարաբարեան Ստեփան էֆ. Համամճեանի, 11

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԽԱՎԱՐՈՒՆԵՐ

գնելու. ամէնէն ազէկ տեղն է

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՈՐԴԻՔ

վաճառատունը, որովհետև չհաւատալիք ներկայ ընդհանուր հոսանքին որ վերջին տարիներս տարտուրած է Պրուսայի խավարեանը համարը, ատորին կարգի և անյարմար մանածներ գործածելով, ցանցառ գործուածներով և մեծութիւններն խորելով։

Վաճառատունս միայն է որ իր հաստատուած թուականէն (1868)ի վեր կը շարունակէ արտադրել զուտ անգլ. մանուէլ անիւադրախ և դիմացկուն խավարներ։

Այս կարեւոր կէտը մասնաւոր ընտրելով կը յանձնարարենք ամէն տնտնց որոնք պէտք ունին երեսի խավարներու, բաղնիքի սղոցներու, պուռնուզներու եւն. դիմել մեր վաճառատունը, 206—29 Եէնի-Զարչը, Մահմուտ Փաշա Կ. Պոլիս։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ
2—12

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 ֆուրոնի չափ։
ԴԼԽԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն զրշ.էն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տակոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցընել կամ աւելցընել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100-150 ոսկի գումարի համար	
6	»	151-200 » »	»
10	»	201-500 » »	»
15	»	501-1000 » »	»
30	»	1001 և անկէ վեր »	»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքի դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուղուած տոներ վճարելով տեսակային պարտնական գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարտնակող տեսակ ալ կը յանձնէ անչափասալ անուամբ, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկեն զատ, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաև սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։ 4—50

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՔ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Ի Բանկալթի, Հարպիյէի դիմաց

Բոլոր Բերայի մէջ հանրածանօթ միակ Հայ այս Շաքարավաճառատունը, իր բազմաթիւ յանձնորդաց գոհացումը տալու համար, այս անգամ Բանկալթիի մէջ մասնաճիւղ մը բացած է, ուր ամէն տեսակ պատրաստ կը գտնուին ճոխ միերք մը շաքարեղինաց, եւրոպական ու տեղական անուշեղէններու, խմորեղինաց և հարանեկան հանդէսներու յատուկ ամէն տեսակ իրեղէններու։

Ամառուան այս տաք օրերուն։ պաղ օշարակներ եւ նամեղ պաղպաղակներ ալ կը ծախուին։

Զափաւոր գին, ճշդութիւն, արագութիւն։ 36—50

Ա. ՍԼԿՈՒԻՆ
ՊՕՌՏՕ
ԱՆԴԱՄ
Ժիւրիի
Բարիզի 1900ի
Արուեստասէրներուն
Մագի ճերկ,
վայրկենական
ԹԷՆԹԻՒՐ ՏՔԴ. ՌԻՇԱՐԻ
TEINTURE du Dr. RICHARDS'
մազերու և մօրուքի անմիջական գունաւորում

Կը ծախուի անուշահոտութեանց ամէն առաջնակարգ վաճառատուններու, դեղարանները, և դեղի մթերանոցներու մէջ։ Գօ Օբէրթիի մեծ վաճառատունը, Կալաթա, Կ. Պոլիս։

Գաւառային յանձնարարութիւն փութով կը կատարուին։ Կեղծերէն զգուշացէք։ 14—50

ՄԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՈՒԻՔ

մինչեւ որ չտեսնէք և չստանաք ամբողջ խիստ ոճան առեղծինները և խիստ ռասասէնն պարմանները

ՖՐԻՏՐԻԽ
ՎԻԼՀԷԼՄ,ի
„Friedrich Wilhelm„
ԱՆՆՈՒՌՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄՏԱՏՈՒՄԸ ՊԵՐԼԻՆ, 1866ԻՆ
կը գործէ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍ. ԿԱՅԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ու զրաւի հոսանքներ
Ապահովագրութիւն խառն, բնատնական, ժողովրդական և տարեկան, կենսաթոշակ ևն. ևն.
ՄԻՆՉԵՒ 1905 ԴԵԿՏ.ի ՎԵՐՋԸ
ԿՆՔՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
1,040,000,000 ՖՐ.
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ (նոր հաշուով)
82,069,055 ՖՐ.
ՊԱՏՐԱՍՏ ՊՐԱՄ
117,268,910 ՖՐ
ԳԱՆԶՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ
ՄԻՆՉԵՒ 1905
25,403,875 ՖՐ.
2,015,988 հոգի ապահովագրուած են մինչև 1906 Յունվար 1
Ընկերութեան դրամատուներն են
Օմ. Կայս. Պանքան
Բարեսպանքը (Գերմ Կայս. Պանք.)
Մ. Պրայսքատէր դրամատունը
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ
Ճ. Կ. ՃՕՆՍՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.
J. G. Johnson & Cie
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆ ԲԱՅԻՆ
ԴԻՄԱՑ
Թարգմանչաց խան. ԴԱՎԱԹԻԱ
Կ. ՊՈԼԻՍ
Այդ ինաւոր գործակալներ կը փնտռուին, տաւչական գանձարարներ ներգրաւելու պայմանով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ
VIN DE VIAL
ՔԻՆԻ.
ՄՍԻ ՀԻԹ
ԼԱՔԹՕՖՈՍՖԱՏ ՏԼՄ
ԱՄԷՆԷՆ ԶՕՐԱՒՈՐ
ՈՑԺԻ ԴԵՂԸ
ԱՆՇՐԱԺԵՇՏ Է
ԱՆԱՐԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆԷ ՆՈՐ ԵԼԼՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԿԻՆԵՐՈՒՆ, ՏՂՈՅ ԵՒ ԾԵՐԵՐՈՒՆ
ՎԻԱԼ ԵՂԲԱՐՔ դեղագործ ի Լիոն
36, Բլաս Պէլ-Լրգուր, 36
Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ

ՍԹԷՆՕԼ
ԳՐԳՌԻԶ ՈՒ ՄԻՋԵՑՈՒՑԻՉ ԴԵՂ

Բարիզի Շաուլ Շանթոյի ՍԹԷՆՕԼը Գանգրենէ և Թէսպրօմիսէ կազմուած շաքարահատ մը է։ Ցայտնի է թէ սուրճը, թէյը, քօլան, քաքաօն իրենց գրգռիչ ու միջեցուցող յատկութիւնը կը պարտին իրենց պարունակած գանգրենէ ու թէսպրոմիսին։ ՍԹԷՆՕԼը որ այս երկու ազդեցիկ նիւթերէն բաղադրուած գեղազանցապէս գրգռեցուցիչ ու միջեցուցիչ դեղ մըն է որ կը գործածուի ամէն կարգի հիւանդութեանց համար, ուր ջղային գրգռիչները խանգարուած է, և սիրտը ու երիկամունքը անբաւական կը դառնան իրենց պաշտօնը կատարել (զոր օրինակ թիֆօ, թոքատապ, ապպենտիսիտ, ճահճային տենդ, ջրդողութիւն ևն.), և բոլոր ջղային սպառման պարագաներուն (նէօռասթէնի, ուժասպառութիւն, անկարողութիւն, մտաւորական և ֆիզիքական յոգնութիւն)։

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

ՍԹԷՆՕԼը օրական կէսանուի երկու կամ չորս սուրճի գդալ, ընդհանրապէս ճաշի վերջը։ Որովհետեւ շարաւոնամ է, ընդհանրապէս իր իսկական վիճակին մէջ կը ծախուի։ Կարելի է լուծել զաւաթ մը ջուրի կամ օշարակի մէջ ու այնպէս առնել։ Կը ծախուի դեղարանները։

100 Հաս Ալյուսարս 7.դարեկան
ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱՎԱՆՈՑ
Ս. ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ
և Պոլիս, նախկին Գալատիոյ Գալաթա Թիւ 69
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏՊԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՅՍԱՐԱՐԵՑՈՒՆ
Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին ամէն տեսակ ազգասիրական գրքեր։
Հայկական հարիւրամեայ գրքեր։ Ճարտարապետական գծագրութիւններ, ճանապարհներ, գաղութներ, ամբարներ, ագր, հարաբերական հարիւրամեայ գրքեր, ճանապարհներ։
Տպարանս կը պատրաստէ նաև լրագրներ, ամսագրեր, գրքեր, գիրքեր։
Գեղարուեստական նուրբ պատկերներ։
Տպարանս իր բանախօսներուն գոհ բնակուլ համար ամէն ջանք կը դրուի գրքերու մասին։
Գեղատպական բանկարարութիւնը ամենայն հեղութիւնով կը կատարուի։
Հասցէ՝ Տիրանցի Ս. Գալաթիոյ։
Տիրանցի Ս. Գալաթիոյ։

ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՍԱՆ
— 17000 ՅԱՃԱԽՈՐԴ —
8ԷՆ 12 ԱՄԻՍ
ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄՈՎ
Ա. ՊԱՌԻԿ
ԱԼԱՖԱՆԳ ԵՒ ԿԱՆԽԱՎԱՆՈՎ

Կը հայթայթենք Քաղաքիս ամենամեծ եւ որոշ գին ունեցող վաճառատուններէ՝ որոնց հետ պայմանագրած ենք հետեւեալ ապրանքներ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՔ պատրաստ եւ չափու վրայ, ՀԵՐՄԱՍԵՂԷՆՔ,
ՁԱՆԱՁԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ
Կանանց յատուկ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ, ԿՕՇԻԿՆԵՐ, կանաւորման կերպասներ, կան-կարասիք, զոգ, վարազոյր, եւն։ ԳՈՇԱՐԵՂԷՆՆԵՐ, ժամացոյց, ղոբայ, Վառարան եւ խոհանոցի ապասներ, ապակեայ եւ յախնապակեայ զանազան իրեղէններ, Կրամօֆօն եւ լուսանկարչական գործիքներ, Քիլիէյ լամբարներ, պիսիքլէթ, եւ այլն։
„ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ„
4—8 Թարագճիլար պիրաստրլեր խան,— թիւ 23, Կ. ՊՕԼԻՍ